

VEČERNIK

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 225

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
POSLOVALNICA: 25-67 in 28-67
CELJE, Prešernova 2. tel. 280
LJUBLJANA: 46-91

Maribor, petek 4. oktobra 1940

NAROČNINA NA MESEC
Prelema v upravi ali po pošti 14 din.
Dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din.
POSTNI ČEKOVNI RACUN: 11.400

Cena
din 1.—

Drugi sestanek na Brennerju

Denes dopoldne sta se sestala na Brennerju drugič Mussolini in Hitler — Namen sestanka je po prvih vesteh preusmeriti vojne operacije iz Evrope v Afriko — Odhod Serrana Sunerja iz Italije odgoden — Zaradi svojega ugodnega vojaškega in političnega položaja Nemčija ne namerava še izvršiti vpada v Anglijo

RIM, 4. oktobra. Unp. Adolf Hitler in Benito Mussolini sta se danes ob 11. dopoldne sestala na Brennerju. Po glasovih iz fašističnih krogov bosta postavila načrt za vojaško strategijo v teku zime, razgovor pa bo tudi o možnosti vstopa Zedinjenih držav ameriških v vojno na strani Velike Britanije. Adolf Hitler se je nocoj o polnoči peljal skozi Monakovo v smeri proti Brennerju. Nekaj za njim se je peljal z drugim vlakom nemški zunanji minister von Ribbentrop. Prav tako je tudi Mussolini davi v prvih jutrnjih urah bil že na poti na Brenner. Misli se, da bo glavni predmet razgovorov prenos glavnega bojišča od angleških otokov v severno Afriko. Mussolinijev list »Popolo d'Italia« svari USA, naj se nikar ne vmešava v vojno, če nočejo, da bodo popolnoma uničene.

WASHINGTON, 4. okt. United Press. Včeraj se je v Rimu izvedelo, da se bosta Hitler in Mussolini sestala še tekom

Italijo in Japonsko ter iz stališča Španije. Dneva in kraja sestanka včeraj še ni bilo mogoče izvedeti. Med tem se je pa tudi izvedelo, da Serrano Suner še ne odpotuje iz Italije, ampak bo ostal tam do konca tega tedna, morda celo do nedelje. Zatrjevalo se je, da bo to Sunerjevo bivanje v Italiji popolnoma zasebnega značaja, kakor pa vse kaže, bo Francov odposlanec počakal v Italiji na rezultat sestanka Hitlerja z Mussolinijem.

Zdi se, da so nastali tudi glede zadržanja Španije novi momenti in v Rimu sedaj ne izključujejo več možnosti vstopa Španije v vojno na strani velesil osl. Znova

so se razširile tudi vesti, da bo prispel v Italijo ali v Nemčijo general Franco.

LONDON, 4. okt. ZPV. Dopolnili japonskih listov so izvedeli v Berlinu na uradnem mestu, da Nemčija z ozirom na svoj ugodni vojaški in politični položaj, ki je nastal zlasti po sklenitvi trojne vojaške zveze, za enkrat ne namerava izvršiti vpada v Anglijo. Tudi sicer vlada v Nemčiji prepričanje, da vsaj do prihodnje pomladi ni pričakovati odločilnega spopada med Nemčijo in Anglijo, pač pa bosta Italija in Nemčija izkoristili zimo za velike operacije vojnega značaja proti Angliji v Sredozemlju in v Afriki.

Angleške represalije proti Japonski

Odpretje dobav Kitajski čez Burme - Amerika stopi avtomatično v vojno, ako bi Japonci napadli Angleže - Gibanje ameriške mornarice

LONDON, 4. oktobra. Unp. Kot odgovor na pristop Japonske k trozvezi je Velika Britanija po sporazumu z USA sklenila 16. oktobra odpreti cesto iz Burme na Kitajsko za vse vojaške transporte Čangkajšekovi vladi.

WASHINGTON, 4. oktobra. ZPV. V tukajšnjih političnih krogih menijo, da bi vsak japonski napad na angleške posesti na Daljnem vzhodu pomenil avtomatično pomoč Zedinjenih držav Angliji in s tem tudi formalni vstop v sedanjo vojno.

WASHINGTON, 4. oktobra. Stefani.

Vrhovni poveljnik pomorskih vojnih sil Zedinjenih držav na Tihem oceanu, admiral Richardson, je bil poklican v Washington, da poroča o položaju, ki je nastal na Tihem oceanu po sklenitvi trojnega pakta v Berlinu.

NEW YORK, 4. oktobra. DNB. Skupni kanadsko-ameriški obrambni odbor je objavil v sredo, da se obrambna črta Severne Amerike premakne za nekaj sto milj proti vzhodu.

WASHINGTON, 4. oktobra. Stefani.

Mornariško ministrstvo je sporočilo, da se bo v kratkem zbrala na Atlantskem oceanu ameriška mornarica, sestavljena iz 125 različnih vojnih ladij, da se pa pri tem ne bo prav nič zmanjšala vojna moč ameriške mornarice na Tihem oceanu. V novi ameriški mornarici na Atlantskem oceanu so tudi ladje, ki so bile šele nedavno dograjene, kakor tudi trgovske ladje, ki so bile oborožene in preurejene za pomožne vojne ladje. Pri tem pa je minister zanikal vesti, po katerih naj bi bil ameriških vojnih ladij namenjen za Avstralijo, Novi Zeland in Singapur.

Pred pogajanjemj Moskva-Tokio

CURIH, 4. okt. ZPV. Tukajšnji listi se bavijo obširno z diplomatskimi odnosi med osovinskimi državami in Sovjetsko zvezo, in pravijo, da se osovinske države trudijo, da bi se izboljšali odnosi med njimi in Sovjetsko zvezo, pred vsem pa med Japonsko in Sovjetsko zvezo. Listi pravijo, da je treba pričakovati sklenitev nenapadalnega pakta med Moskvo in Tokiom takoj, čim bo za to teren dovolj pri-

pravljen. Kar tiče direktnih sovjetsko-japonskih pogajanj za sklenitev omenjenega pakta, so že napovedana. Novi japonski veleposlanik v Moskvi bo nastopil svojo službo dne 11. t. m. Sprejet bo takoj v avdienci pri Stalinu. Od japonske vlade je novi poslanik general Tatekava dobil najširša pooblastila za pogajanja s Sovjetsko zvezo.

Spori med Anglijo in Romunijo

BUKAREŠTA, 4. okt. Unp. Trije oboroženi civilisti so ugrabili Percyja Clarka, direktorja tvornice za železne vrvi. Napad je bil izvršen v nekem hotelu tik kraljeve palače. S tem so se odnošali med Romunijo in Veliko Britanijo ponovno poslabšali, posebno še, ker je romunska vlada odbila britanski protest o postopanju s petimi Angleži, ki so obtoženi sabotaže v petrolejskih vrelcih. Ugrabljeni Percy Clark je star 60 let ter je tudi predsednik petrolejske družbe v Ploestiju.

BUKAREŠTA, 4. okt. Rador. V zvezi z raznimi vestmi, ki krožijo po aretaciji angleških državljanov v Romuniji, izjavljajo uradni krogi, da so bili Angleži aretirani zato, ker so jim bili prestopki proti državnemu redu nepobitno dokazani. Neresnična je trditev, da so bili aretiranci zapostavljeni in preganjani. Angleški državljanji so bili aretirani potem, ko so jim dokazali sabotažna de-

janja. Preiskavo vodi sam pravosodni minister, ki želi, da se stvar čim prej razjasni. Angleški generalni konzul je imel dovolj prilike, obiskati aretirance in se prepričati o človečanskem postopanju z njimi. General Antonescu in legionarsko vodstvo postopata pravično, videč pred očmi le interese domovine. Odločna preiskava se bo vodila po zakonih romunskega prava.

MANDEL OPROŠČEN
VICHY, 4. okt. Unp. Maroško vojaško sodišče je oprostilo bivšega kolonjskega ministra Georges Mandela, ki so ga zaprli v Rimu. S to osvoboditvijo so padle nade tistih, ki so pričakovali, da bo postal Mandel glavni krivec francoske nesreče.

ANGLESKA JAHTA ZADELA NA MINO
LONDON, 4. okt. Reuter. Admiraliteta javlja, da se je angleška jahta »Saf« potopila, ker je najbrž zadela na mino.

Zatišje v Afriki

RIM, 4. okt. Stefani. Italijansko poveljstvo je včeraj poročalo: V severni Afriki so angleška letala napadla Guro, a brez večje škode. Dve sovražni letali sta bili sestreljeni. Pri napadih na Assab, Eluak in Buno v Keniji je bilo troje oseb ubitih, 9 pa ranjenih. Škoda je neznatna.

KAHIRA, 4. okt. Reuter. Vojno poveljstvo poroča, da ni na bojiščih nič novega.

GENERAL VUILLEMIN
bivši glavni poveljnik francoskega vojaškega letalstva, je upokojen. Ob slovesu je

bila generalu prirejena majhna svečanost. Ob tej priliki se je Vuillemin poslovil od kolegov letalcev ter pozdravil zastavo neke eskadrilje bombnikov.

Grške čete na albanski meji

ATENE, 4. okt. Unp. Grčija je poslala čete na albansko mejo, ker se je včeraj izvedelo, da so na albansko-grški meji večji italijanski oddelki. V Grčiji je v teku velika propaganda za obrambo.

Ladje osi zapustile Mehiko?

MEXICO CITY, 4. okt. Reuter. Ameriška oblastva so ugotovila, da se pripravljajo četvero nemških lnijskih ladij, med njimi tudi veliki parnik »Orinoco«, ter devet italijanskih trgovskih parnikov, ki so se v začetku vojne zatekli v mehiška pristanišča, na odhod na odprto morje. Mornarji teh parnikov so dobili zaupna navodila, naj bodo v bližini ladji pripravljeni na vkrcanje. Angleška vojna mornarica je odredila zaradi tega potrebne ukrepe.

ZANIMANJE TURSKIH POLITIČNIH KROGOV

ANKARA, 4. oktobra. Reuter. Čeprav se je pozornost turskih političnih krogov obrnila na prihod novega sovjetskega poslanika Vinogradova ter v zvezi s tem pozdravljajo izboljšanje odnosov med SSSR in Turčijo, je še vedno glavno zanimanje namenjeno na nemško letalsko akcijo proti Veliki Britaniji. Poudarja se tudi važnost novega sovjetskega vojnega okrožja v Kijevu, od koder vodi železniška proga naravnost na Poljsko.

DEMILITARIZACIJA ALANDSKIH OTOKOV

LONDON, 4. oktobra. Reuter. Finska in Sovjetska zveza sta podpisali sporazum o demilitariziranju Alandskih otokov. Finska se je zavezala, da ne bo dala Alandskih otokov nobeni tretji državi na razpolago.

HELSINKI, 4. oktobra. DNB. Finska vlada je predložila zakon, ki se nanaša na finsko-sovjetski sporazum o demilitarizaciji Alandskih otokov.

POLETNI ČAS V NEMCIJI OSTANE

BERLIN, 4. okt. DNB. Uradni list pri naša sklep ministrskega odbora za obrambo države o podaljšanju poletnega časa v Veliki Nemčiji in priključenih krajih na vzhodu.

TAGORE NEVARNO BOLAN

KALKUTA, 4. okt. ZPV. Stanje velikega indijskega pesnika Rabindranatha Tagorea se je močno poslabšalo. Tagore je star sedaj 79 let.

Chamberlain se je poslovil

Izstopil je iz vlade in odložil tudi mesto predsednika konservativne stranke — Znatne spremembe v Churchillovi vladi, ki je postala s tem mnogo močnejša

CHAMBERLAIN SE JE POSLOVIL
LONDON, 4. oktobra. Reuter. Bivši ministrski predsednik Chamberlain je odstopil, utemeljujoč svoj odstop s še vedno slabim zdravjem. Na njegovo mesto je bil imenovan kot lord prezident ministrskega sveta dosedanj minister za notranjo varnost sir John Anderson, na mesto Andersona je prišel dosednji minister za prehrano Herbert Morrison. Dosedanji vrhovni nadzornik državne blagajne baron Cramborne je postal državni tajnik za dominione in zamenja dosedanjega državnega tajnika Caldecotta, ki je postal pravosodni minister, dočim je pravosodni minister Stewart odstopil. Novi minister za prehrano je postal sir Andrew Duncan, prejšnji trgovinski minister, njegovo dosedanje ministrstvo je pa prevzel kapitan Lyttleton. Minister za javna dela in gradnje je postal bivši prometni minister sir John Reith, dočim je prevzel prometno ministrstvo podpol-

kovnik Moore Brabason. Obenem sta bila imenovana za člana ožjega vojnega kabineta sir Kingsley Wood in Ernest Bewin. Kabinet tvorijo torej sedaj: Churchill, Halifax, Greenwood, Attlee, Beaverbrook, Kingsley Wood in Bewin.

LONDON, 4. oktobra. Reuter. Obenem z izstopom iz vlade je Neville Chamberlain odstopil tudi kot voditelj konservativne stranke. S tem je nastalo tudi vprašanje, kdo naj ga zamenja na tem mestu. Zdi se, da bo predsedstvo ponudeno najprej ministrskemu predsedniku Churchill, ni pa še gotovo, ali ga bo tudi sprejel.

LONDON, 4. okt. Reuter. Izpremembe v angleški vladi so bile toplo sprejete v angleškem tisku, ki pa tudi poudarja, da je bila prva Churchillova vlada sestavljena »na hitro roko«. »Times« pišejo, da je vlada postala močnejša. Poudarjajo tudi, da se je posebno po Dakariju pokazala potreba izpremembe ožjega vojnega

kabineta. »News Chronicle« pa ni popolnoma zadovoljen ter pravi, da bodo izpremembe še potrebne.

BERLIN, 4. okt. ZPV. V Berlinu presoajo izstop Chamberlaina iz angleške vlade kot okrepitev položaja predsednika Winstona Churchilla. Chamberlain je bil v vladi zastopnik politike Monakova in kot tak pomirljive struje. S tem je dobil Churchill več izgledov za izvajanje svoje vojne politike. Ta položaj pa še okrepljuje vstop Bevin v vojni kabinet, ki je dejanski voditelj delavske stranke. Da je bila angleška delavska stranka vedno najodločnejša nasprotnica nemškega nacionalnega socializma, je v Nemčiji dobro znano.

BERLIN, 4. okt. DNB. Nemški tisk se bavi z rekonstrukcijo angleške vlade in pravi, da stoji kljub mnenju, da je zdaj Churchillova vlada močno okrepljena, os Rim—Berlin še krepkeje in odločnejše v cilju, nadaljevati vojno do končne zmage. Pravi obraz rekonstrukcije se lahko raz-

sodi v nenavadno prijazni izmenjavi pisem med Chamberlainom in Churchillom. Ta izmenjava pisem, pravi »Berliner Botsenzeitung«, dopušča razne zaključke. Mi jo zaenkrat puščamo ob strani, rečemo pa, da bo nemško orožje samo izpregovorilo za razjasnitev položaja v Veliki Britaniji. »Deutsche Allgemeine Zeitung« dostavlja, da se je Churchill moral osvoboditi dela balasta, da se bo lažje boril proti globoki duševni depresiji naroda. Njegova taktika je izraz bede, kar priča dejstvo, da je predstavnik delavske stranke še bolj priklenil na odgovorna mesta svoje politike. Brez ozira na vse intrige v Angliji pa bo Nemčija nadaljevala vojno proti Veliki Britaniji in življenjskim arterijam imperija do končne, jasne odločitve. »Völkischer Beobachter« smatra za zelo pomembno, da odhaja s svojega položaja človek, ki je potegnil Anglijo v vojno. Vse večja slabost Francije se je jasno odražala v postopnem popuščanju Daladierjeve moči, zato bo morala angleška demokracija že iz razsula Francije vzeti nauke za svojo bodočnost.

MILAN, 4. okt. DNB. »Corriere della sera« piše ob ostavki Chamberlaina in izpremembah v Churchillovi vladi, da že ti dogodki sami pričajo, kako so se politične prilike v Angliji zaostrile.

Najbolj mirna noč nad Londonom

Tudi včerajšnji dan je bil najbolj miren v vsem času, odkar nemška letala neprenehoma napadajo Anglijo — Vzrok je skrajno neugodno vreme za napade

VČERAŠNJE NEMŠKO POROČILO

BERLIN, 4. okt. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj poročalo: Napadi nemških letalskih oddelkov so bili tudi včeraj namenjeni Londonu in številnim ciljem, ki so važni pri sedanjem vojskovanju, in sicer v južni in srednji Angliji. V Londonu je bila prizadejana pri dnevnih napadih velika škoda, prav tako tudi na železniških napravah v središču mesta ter na pristaniških napravah ob ustju Temze. Na letališčih v južni in srednji Angliji se je posrečilo z bombami uničiti veliko zgradb in zaklonišč, kakor tudi veliko število letal na tleh. V nekaterih južnih angleških pristaniščih, kakor n. pr. v Swansea in Weimouthu so nastale eksplozije težkih bomb ter povzročile požare v tovarnah, skladiščih in zalogah bencina. Pred jugovzhodno obalo Irske je neko nemško bojno letalo napadlo angleško tovorno ladjo in zadelo na njej strojne naprave. Požar je zajel ladjo, ki ni mogla nadaljevati poti. Neka nemška podmornica pod poveljstvom poročnika fregate Jenisa je potopila pri svojih operacijah skupno osem sovražnih oboroženih ladij s tonažo 42.644 ton. Tako je omenjeni poročnik uničil sam o priliki dveh operacij za 82.644 ton sovražnega trgovskega brodogoja. Druga podmornica je potopila oboroženo angleško trgovsko ladjo Heiland Patriot (14.00 ton). Posamezna sovražna letala so letela čez severna in zahodna območja nemška področja kakor tudi nad zasedenimi pokrajinami ter metala bombe, ki pa niso povzročile škode niti na vojaških ciljih niti na ciljih, ki so važni za izvajanje gospodarske vojne. V nekem mestu je bila zadeta ena tovarna, ki je že svojčas ustavila delo. Nekatera angleška letala, ki so letela v smeri proti Berlinu, je zavrnila protiletalska artilerija in jih prisilila, da so spremenila svojo smer. Severno od nemške prestolnice je nemška protiletalska artilerija sestrelila en angleški bombnik, ki je tresel v plamenih na zemljo. Skupne sovražnikove izgube včerajšnjega dne znašajo 6 letal, sedem nemških aparatov je izginilo.

DANAŠNJE POROČILO

BERLIN, 4. okt. DNB. Včeraj dopoldne so naša letala napadla neki angleški vlak, ki je bil poln vojakov. Vlak je skočil s tira, nad 25 vagonov se je zrušilo čez nasip in obležalo v razvalinah. Nemška letala so uspešno bombardirala tudi južno Anglijo, posebno nje jugovzhodno obalo.

DANAŠNJA ANGLEŠKA POROČILA

LONDON, 4. okt. Reuter. Nemški nočni napadi so veljali 31 distriktom. London je imel najbolj mirno noč, odkar se je pred enim mesecem začela bliskovita vojna. Letala so poizkušala predreti v London s

severozahoda, vendar so bila prestrežena s protiletalskim ognjem. Škoda je manjša. Današnje uradno poročilo, ki je bilo izdano ob 8., je najkrajše ter pravi, da so bile akcije sovražnih letal preteklo noč v manjšem razmerju kakor prej. Vremenske prilike so skrajno neugodne. Glavni napadi so bili naperjeni proti Londonu, vendar so bile bombe vržene tudi drugod. Škode je malo, prav tako tudi žrtev.

LONDON, 4. okt. Unp. Nemška letala so včeraj metala bombe na dva londonska distrikta. Središče Londona pa je imelo včeraj najbolj miren dan, odkar so nemška letala začela napadati mesto. Britanski bombniki so napadli 13 letališč v Nemčiji in Holandski z namenom, da onemogčijo nemškim letalom polete z letališč, ki so blizu Anglije.

LONDON, 4. okt. Unp. Angleška letala

Nemci o rezultatih angleških napadov

BERLIN, 4. okt. DNB. Objavljeni so podatki o angleških napadih na Nemčijo v septembru. V tem mesecu so izvršili Angličani 1471 zračnih napadov na Nemčijo in vrgli skupaj 7542 bomb. Brezuspelih je bilo 48% napadov, ker so bombe padle

na polja in travnike. Od vseh napadov jih je bilo 50,4% namenjenih nevojaškim objektom, delavskim hišam, šolam, cerkvam itd. Ubitih je bilo večje število oseb. Samo v 1,6% primerih napadov so bili zadeti vojaški objekti Nemčije.

USA terjajo od Nemčije vrnitev posojil

NEW YORK, 4. okt. ZPV. Na konferenci z zastopniki tiska je izjavil prezident Roosevelt, da ne namerava predlagati razveljavljanje Johnsonovega akta. Na vprašanje o ameriško-nemških odnosih je Roosevelt dejal, da je washingtonska vlada že poslala nemški vladi terjatev za plačilo dospeloga obroka povojnih posojil. Nemčija dolguje Zedinjenim državam iz povojnih posojil okoli 270 milijonov dolarjev.

V ROMUNJI NI NEMŠKIH ČET

BUKAREŠTA, 4. okt. Rador. V zvezi z glasovi, ki jih širi del tujega tiska o gibanju nemških čet v Romuniji, izjavlja uradni krog, da v državi ni nemških čet nego le nekaj pripadnikov narodno-socialistične stranke, ki jim je poverjena misija evakuacije Nemcev iz južne Besarabije.

AMERIŠKI TANKI V KANADI

WINDSOR, 4. okt. Včeraj popoldne je prešlo kanadsko mejo 24 ameriških tankov, namenjenih Veliki Britaniji. To je del od 200 tankov starejšega tipa, ki jih bodo USA odstopile Angliji za vaje.

SOVJETSKI RADIO NAPADA SPANIJO

CURIH, 4. okt. ZPV. Tu je zbudilo posebno pozornost dejstvo, da je moskovski radio ponovno zelo ostro napadel španski. —

Sunerjevo potovanje ni rodilo senzacij

MADRID, 4. okt. DNB. Španski listi komentirajo dalje potovanje zunanjega ministra Serrana Sunerja po Italiji. Pravijo, da so odnosi med Madridom, Rimom in Berlinom jasni, nedvomni. Vsi pa, ki so od Sunerjevega potovanja pričakovali razne senzacionalne rezultate, so razočarani. To pot je znova potrjeno prijateljstvo, ki veže Španijo s silami osi. Špansko-nemško-italijansko sodelovanje je logična posledica pravih nacionalnih interesov.

BEG ANGLEŠKIH UJETNIKOV Z NORVEŠKE

STOCKHOLM, 4. okt. ZPV. Osem angleških vojakov leicestershireskega polka, ki so bili zajeti pri Narviku na Norveškem, je davi prišlo na Švedsko, ko se jim je posrečilo pobegniti iz koncentracijskega taborišča. Po dveh mesecih skrivanja in hoje po zasneženih gorah. Štirikrat so jih nemški vojniki skoro zajeli, pa se jim je le posrečilo pobegniti.

GOVOR ROOSEVELTA IZ VLAKE

WASHINGTON, 4. okt. Unp. Roosevelt bo 12. oktobra s posebnega vlaka govoril po radiu v Daytonu (Ohio). Predmet njegovega govora bo ameriška narodna obramba.

UKINITEV MEHIŠKEGA POSLANIŠTVA V ROMUNJI

BUKAREŠTA, 4. okt. DNB poroča, da je mehiško poslanstvo v Bukarešti bilo začasno zaprto. Namestnik poslanika bo zapustil Romunijo in odpotoval z osebjem poslanstva vred čez Daljni vzhod v Mehiko.

TAKOJSNJA LOČITEV DIJAKOV IN DIJAKINJ

MARIBOR, 4. okt. V začetku tedna smo poročali o pravkar izdanih strogih odredbah, ki jih je izdalo prosvetno ministrstvo v zadevi skupne vzgoje in pouka dijakov in dijakin v srednjih šolah (koedukacija), češ da je taka vzgoja škodljiva in kvarna. V zvezi s tem je načelnik prosvetnega oddelka izdal nalog, naj se takoj razdelijo oz. ločijo dijakinje in dijaki ter na posameznih zavodih ustanovijo posebni razredi dijakin, kjer pa bi le-tih bilo premalo, sme biti tudi en sam mešan razred. Ta nenadni poseg v naše srednješolske razmere je imel najrazličnejše odmeve, v glavnem odklonilnega stališča. Kljub temu pa je sedaj banska uprava nalog potrdila ter mora biti ločitev takoj in neodložljivo izvedena. Razume se, da je na mariborskih srednješolskih zavodih nastopilo radi tega »pravcato preseljevanje dijakov in dijakin«. Ali pa je vse to koristno ter bo pokazalo čisto koncu leta pozitivne rezultate, to je vprašanje zase.

BORZA. Curih, 4. okt. Devize: Pariz 9.95, London 17.15, Newyork 434 $\frac{1}{2}$, Milan 21.95, Madrid 40, Berlin 173.75, Buenos Aires 101 $\frac{1}{2}$.

Mariborska napoved: Ponekod malo oblačno in stanovitno vreme. Včeraj je bila najvišja temperatura 23,6, danes najnižja 8,9, opoldne 21,6.

Šahovsko prvenstvo SSSR

MOSKVA, 4. oktobra. — Sinoči so bile odigrane še preostale prekinjene partije, med njimi najvažnejša Lilienthal-Bondarevski, ki je odločila o prvem mestu. Že ob prekinitvi je imel Lilienthal nekoliko prednosti. Z odlično igro je prednost v končnici še stopnjeval. Bondarevski je sicer poskusil vse, da reši vsaj remis ter postane prvak Rusije, vendar si Lilienthal ni dal izbiti iz rok velikega izgleda. S sigurno igro je prisilil Bondarevskega k predaji. Smislov je proti Mikenasu dosegel samo remis ter tako padel na 3. mesto. Botvinnik je porazil Rudakovskega. Gerstenfeld pa Boleslavskega.

S tem je bil sinoči končan turnir, ki je bil eden največjih prireditelj v zadnjih letih.

Končno stanje: 1.—2. Bondarevski in Lilienthal 13 $\frac{1}{2}$, 3. Smislov 13, 4. Keres 12, 5.—6. Boleslavski in Botvinnik itd.

Za naslov prvaka SSSR bosta v doglednem času Bondarevski in Lilienthal odigrala poseben match.

Vpliv evropske vojne na ameriško gospodarstvo

Sedanja vojna močno vpliva na duševnost USA, ki se stalno odmika od izolacionizma

Z razvojem sedanje vojne stopajo vedno bolj v ospredje tudi Zedinjene države Severne Amerike, gotovo pa še sedaj, po podpisu vojaške zveze med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Zedinjene države so sicer ostale formalno vse doslej nevtralne, toda dejansko bi jih mogli prištevati kvečjemu med takorimenovane »nevojskujoče se države«, pa tudi od te formule se vedno bolj oddaljujejo in celo ameriški listi sami pravijo, da je vstop USA v vojno le še vprašanje časa.

Sedanja vojna močno vpliva na duševnost Zedinjenih držav, ki se stalno odmikajo od prvotnega izolacionizma, prav tako pa učinkuje posredno in neposredno tudi na ameriško gospodarstvo, predvsem industrijo. V začetku vojne so Američani pričakovali ogromne posle od angleških in francoskih vojnih naročil. Mesečni indeks, ki ga stalno objavlja časopis »Analist«, se je dvignil splošnega pretirano visoko na 110 točk, je pa v ozveje padel na 45. Toda tedaj je prišlo oboroževanje Zedinjenih držav samih, in omenjeni indeks se je znova dvignil na 105 točk. Kljub temu je nivo poslovne aktivnosti manjši, kakor je bil v jeseni lanskega leta, in to zaradi zastoja v drugih gospodarskih panogah. Ako ne bi bilo vojnih naročil iz Anglije in lastnih domaćih, bi ticalo ameriško gospodarstvo že v globoki krizi.

Sedaj je program vojnih priprav gotovo glavni faktor, ki pomaga dvigati aktivnost ameriške industrije. Gospodarstvo Zedinjenih držav dobiva vedno bolj in bolj značaj vojnega gospodarstva. Stalno narašča produkcija železnar, jeklarn, letal, raznih motorjev in strojev, vojnih ladij in drugih vojnih potrebščin; druga podjetja, kakor so n. pr. tekstilna, pa v svoji produkciji nazadujejo. Statistika nam pravi, da je metalurgična industrija že v prvih šestih mesecih letošnjega leta presegla za eno tretjino ono v prvih šestih mesecih lanskega leta, dočim je tekstilna, usnjarska, čevljarska, oblačilna itd. v stagnaciji ali celo v upadanju. Čevljarska produkcija je padla za 9 odstotkov. Časopis »Analist« ugotavlja odkrito, da je porast produkcije metalurške industrije samo rezultat oboroževalnega programa USA in angleških naročil. Samo v Anglijo gre sedaj okoli pol milijona ton jekla na mesec.

Ta sprememba v ameriški industriji se kaže še prav posebno v gradnji nove: grade se izključno samo tovarne za vojne potrebščine. Samo v enem tednu sredine meseca avgusta so bile investirane v gradnjo novih industrij sledeče vsote: v produkciji smodnika 25 milijonov dolarjev, v produkciji tankov 18 milijonov dolarjev, v gradnji vojnih oporišč tudi 18 milijonov dolarjev itd. Program lastnega oboroževanja in angleških naročil pa bo tudi v bodoče odredil stanje ameriške industrije. National City Bank poroča, da je 400 industrijskih podjetij, ki delajo za vojne dobave, dvignilo promet v letošnjem avgustu na 949 milijonov dolarjev, v primeri s prometom 409 milijonov v istem

Kar priznajmo: mi delamo predrago. Kmet nima denarja, ker predrago, to je premla produkcija, a industrija ne more mnogo, to je poceni producirati, ker kmet nima denarja, da bi industrijske proizvode kupoval. (Inž. Leon Kavčnik v 8-9 šte. »Misli in dela«).

mesecu I. 1939. Na ta način je bil povečan njihov promet za 59 odstotkov.

Toda brezposelnosti ta konjunktura vojne industrije ni odpravila, ali vsaj ne v znatnejši meri. V kolikor se je namreč število delavcev v vojnih tovarnah zvišalo, se je v drugih zmanjšalo. Po statistiki ministrstva za delo se je dejansko število zaposlenih delavcev dvignilo doslej samo za 6,7 odstotkov, delavske plače pa so se povečale za 13,2 odstotkov. Število zaposlenih delavcev in število vsote njihovega zaslužka se je povečalo

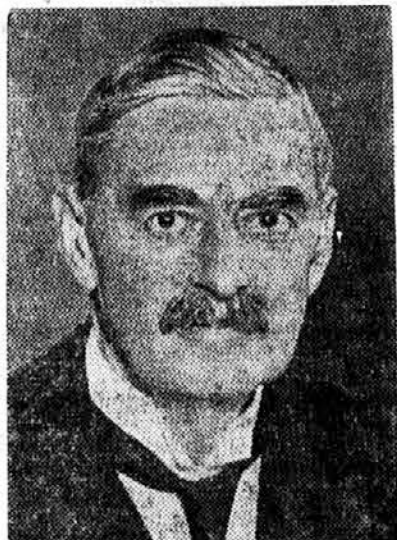
v dosti manjši meri, kakor se je povečal obrat v konjunkturi stoječe vojne industrije. Po najskromnejših računih je še sedaj v Zedinjenih državah okoli 9 milijonov in pol ljudi brez posla.

Istočasno postaja vedno ostrejša kriza v ameriškem poljedelstvu. Ker je bila letošnja žetev zelo obilna, a so svetovna tržišča zaprta in zmanjšana, stoje ogromne količine pridelkov neprodane. Po podatkih poljedelskega ministrstva so pred sedanjo vojno nakupovale evropske države eno samo tretjino celokupne ameriške poljedelske proizvodnje. Se-

daj se ta količina stalno krči. Izvoz bombaža je sedaj še manjši, kakor je bil kdaj koli v vseh zadnjih 100 letih. Izvoz ameriškega bombaža je dosegel letos vse leto morda komaj dva milijona bal, dočim je znašal samo v mesecu avgustu leta 1939. sedem milijonov bal. Vojna je pa vplivala tudi na izvoz pšenice, tobaka, sedaja in drugih poljskih pridelkov. Ameriška vlada bo zaradi tega prisiljena storiti ukrepe za pomoč tako težko prizadetemu poljedelstvu.

Glavni vzrok za tako nazadovanje ni vojna sama neposredno, ampak na eni strani angleška blokada Evrope, na drugi strani pa pomanjkanje plačilnih sredstev vseh evropskih držav, tudi tistih, ki niso v vojni, ker so bile hote ali nehoče vključene v zamenjalno trgovino.

Pomladitev in okrepitev Churchillove vlade

N. CHAMBERLAIN

Kakor poročamo na drugem mestu, se je dolgoletni angleški premijer Chamberlain poslovil od vlade. V Churchillov kabinet je vstopilo več mlajših moči in okrepilo njegovo vojno politiko. Z izstopom Chamberlaina je dobil Churchill več šans za svojo vojno politiko.

Politika sporazuma se ne bo spremenila

»Hrvatski Dnevnik« piše v zvezi z zadnjimi konferencami med ministri med drugim naslednje: »Pri odločujočih čimteljih v Beogradu obstaja krepka odločitev, da se linija sporazuma s Hrvati ne bo menjala. Izključena je vsaka možnost, da bi se vrnil v stare čase, ko je bil hrvatski narod postavljen izven zakona. Absurdno je tudi misliti, da bi moglo priti do izpremembe v kurzu na škodo politike sporazuma, ker bi to zadelo življenjske interese države. Danes je najmanj prikladen čas za izzivanje celega

naroda. Mirno lahko tedaj sprejemamo razne verzije, ki jih lansirajo nekateri listi. Za nas je važno, da v nobenem primeru ne more priti do protihrvatskega kurza. Hrvatska javnost mirno čaka daljnji tok dogodkov v polnem zaupanju v voditelja dr. Mačka. Dosedanje sodelovanje s Cvetkovičem v vladi je dalo značajne rezultate in to sodelovanje je ostalo, čeprav je šlo večkrat za delikatna vprašanja, v mejah medsebojnega razumevanja.«

Konec aktualnega članka »Vprašanje medvojne aprovizacije« bomo objavili jutri, v sobotno-nedeljski številki.

Valerijan Pribečević je obiskal včeraj šefa SDS ministra dr. Budisavljevića ter podpredsednika vlade dr. Mačka.

»Pričakovati je dobre rezultate tridnevnega zasedanja narodnih zastopnikov iz banovine Hrvatske«, je izjavil glavni tajnik HSS, dr. Juraj Krnjević.

Vsa emigrantska društva v državi, tako »Istra, Trst, Gorica« in sorodne organizacije so razpuščene.

Jugoslavija na poti diržanega gospodarstva. Pod tem naslovom prinašajo češke »Lidove Noviny« članek, v katerem razpravljajo o reformah v Jugoslaviji, njeni letini, uvozu in izvozu s posebnim ozirom na Sovjetsko Rusijo ter zaključujejo: »Jugoslavija postavlja za nizom drugih držav svoje gospodarstvo pod strogo državno kontrolo ter prevzema njega vodstvo vobče. Tako se uvršča v razvoj, ki zajema vso našo celino.«

Romuni so sejali, Bolgari so poželi pridelke sončnic v južni Dobrudži. V okraju Kaliakra je s to kulturno rastlino posejane 190.000 ha površine. Pridelki, ki je odlični, se cenijo na 1900 vagonov v vrednosti 160 milijonov lejev. Tudi mnogo koreze je še ostalo na poljih. Vse bodo zdaj pospravili Bolgari, plačali pa odškodnino Romunom.

Zakaj so Angleži kljub napadom hladni

Se nikoli v zgodovini ni Anglija na svojih otoških tleh toliko trpela in krvavela kakor zdaj, ko se zaporedoma vrste nad njo zračni napadi. Zato je marsikdo sklepal, da se bo tudi ta demokratski narod vdal kmalu, kakor Francozi.

Toda, Anglež je kljub svoji izredni hladnokrvnosti in počasni preudarnosti izredno povezan s svojo domovino. Njegova ljubezen do zemlje in svobode je mnogo globokejša, vztrajnejša, kakor bi človek sodil po njegovem temperamentu. Comte Fleury pravi v svojem članku v londonskem listu »Listener«, da je vsak Anglež, čim se rodi, trdno prepričan, da je njegova domovina najvažnejša na svetu. To prepričanje mu daje neko psihično zadovoljstvo. Zato je tudi uverjen, da je zanj Velika Britanija nepogrešljiva. Francozi nasprotno, nasičeni lojalnosti, vedo, da

je njih domovina dala svetu junake, učenjake, umetnike in filozofe ter da ji svet mora biti hvaležen. Francoz smatra za samo ob sebi umevno, da mora tudi tujina spoštovati in ljubiti njegovo domovino. Nagonsko občuti neko potrebo simpatije od zunaj, kar o Angležih ne moremo reči.

Francozi in ostali svet se čudi Angležem, da ostanejo vedno isti, brez ozira na okolnosti in kraj, kjer trenutno bivajo. Vsak Anglež govori z navdušenjem o svojem delu, dočim imajo Francozi za domače ognjišče kaj malo smisla, zato tudi ne govorijo o njem.

Angleži dobro vedo, da njih domovina ni več izoliran otok. To zdaj tudi temeljito občutijo. Zavedajo se pa, da kljub izolaciji po morju pripadajo Evropi. In to jih bodri, da z občudujočo hladnostjo prenašajo posledice letalske vojne ter ne pomišljajo na korak, ki je klonil Francijo.

bolezen se je počasi razvijala. Blaznost so pri njem dognali šele 1. 1891, nekoliko mesecev pred poskusom samomora. Umrl je 6. VII. 1893. Njegove zadnje besede so bile: »Temno, oh, kako temno!« Nad grobom mu je govoril Emile Zola.

Maupassant je priznan največji mojster novele, a tudi njegovi romani ne zaostajajo za njimi. N. pr. »Bel-Ami«, »Une vie«, »Mont-Oriol«, »Fort comme la mort«, »Notre coeur«, »Pierre et Jean« in »Les dimanches d'un bourgeois de Paris«. Vsaka Maupassantova novela je prava mojstrovina francoske lahkotnosti, duhovitosti, okusa in psihološke analize. M. ni ljubil družbe in je bil v njej le svoboden opazovalec. Vendar je zelo ljubil življenje in veselje. — Strašna bolezen mu je že zgodaj pokvarila življensko radost. V neki svoji noveli, ki jo je napisal malo pred smrtjo, se je Maupassant izpovedal na sledeči način:

»Nikoli nisem ljubil... Mislim, da presojam ženske predobro in da bi lahko podlegel njih dražem. V vsakem posamezniku je duhovno in telesno bitje. Da bi lahko ljubil, bi moral odkriti harmonijo obeh bitij, a tega nisem odkril nikoli. Vedno je bilo eno ali drugo močnejše, ali moralno ali telesno.« Nekaj del imamo prevedenih tudi Slovenci.

D. V.

k Mladí bolgarski književnik Vladimir Poljanov je napisal dramo »Heroica«, v kateri je dramsko obdelal potapljanje bojne ladje »Graf von Spee«. Dramo bodo letošnje jesen predvajali tudi na dunajskih odrih.

Kultura

Guy de Maupassant

Sredi vojne vihrje je letos avgusta minilo 90 let, kar se je rodil veliki francoski pisatelj Guy de Maupassant. Maupassant je priznan največji mojster novele. Že sam slavni Gustav Flaubert ga je priznal za umetnika, in od tedaj se je njegova slava razširila po vsem svetu. Prvi so ga prevajali Angleži, a v Rusiji ga je populariziral prijatelj Turgenjev.

Henri Guy de Maupassant se je rodil 5. avgusta 1850. v gradu Miromesnilu v občini Tourville-Arques v departementu Seine-Niérerieure. Po očetu je Guy izviral iz stare plemiške družine ter mu je pripadal tudi naslov markiza, toda sam se ga ni posluževal. Mati mu je bila Laura le Poittevin. Razen Guya se je v tem zakonu rodil še mlajši otrok Hervé. Zakon med Guyovimi starši ni bil dolgo srečen in zakonca sta se ločila.

Prvi pouk je dala Guyu njegova mati. Ko je dokončal trinaest let, ga je mati poslala v semenišče, toda to je bilo proti njegovi volji. V zavodu je pričel pisati pesmi proti učiteljem in tovarišem. Cerkevna disciplina in obredi mu niso ugaiali. Naposled je bil izključen iz šole zaradi neke poslanice v verzih proti samostanskemu življenju. Poslali so ga v licej v Rouenu, katerega je z uspehom dovršil. Francosko-nemška vojna ga je zatekla že kot dvajsetletnega mladeniča. Bojeval se je kot prostovoljec.

Po sklenjenem miru je odšel v Pariz. Kjer je služboval v ministrstvu mornarice. Tedaj je pričel opisovati svoje vojne

doživljaje in uradniške tipe. Bil je tedaj pod vplivom slavnega mojstra G. Flauberta. Sedem let, 1873—1880 je nadziral Flaubert vse njegovo delo. Seznanil ga je z vsemi tedanjimi književniki in umetniki, kakor so bili: Turgenjev, Alphonse Daudet, Emile Zola, J. M. de Heria in dr. Leta 1880. je bil Maupassant skoraj obtožen zaradi neke pesmi, s katero je žalil javno moralo. Po zaslugi prijateljev je bil ustavljen sodni pregon in afera mu je služila še kot dobra reklama.

V tem času je nastala njegova prva novela »Boule de Suif«. Z njo je osvojil vso francosko publiko in od tedaj je pričel pisati le prozo. Novele, romane in potopise. Napisal je tudi dramo »Histoire du vieux temps«, ko so jo z velikim uspehom igrali 1. 1878. Ko je 1. 1879. umrl njegov učitelj Flaubert, je zapustil službo ter se popolnoma posvetil književnemu delu. Od 1880—1890 je nastalo razdobje Maupassantovega mrzličnega dela. V tem času je napisal 16 zvezkov novel, 6 romanov, 3 knjige potopisnih utisov in mnogo časopisnih člankov.

Uspeh njegovih del je bil sijajen in tudi zaslužil je mnogo. Avtorsko pravo mu je nosilo na leto do 28.000 frankov. Toda razkošno življenje ga je izmzgalo in zastarilo. Že od 1. 1878. je tožil Maupassant Flaubertu zaradi svojega zdravja, a tedaj je še bil poln življenja in moči in ni niti v fizičnem kakor tudi ne v duševnem pogledu varčeval s svojimi silami. L. 1885 mu je oslabil vid in tudi živčna

Virginio Gayda na naslov Sovjetske Rusije

Rimski tisk posveča mnogo več pažnje kakor Smerju zadržanju Sovjetske Rusije po trojnem paktu. V »Giornale d'Italia« se bavi s tem Virginio Gayda, ki analizira sovjetsko-italijanske odnose v preteklosti. Pravi, da ni italijanska politika za časa fašizma nikoli nastopala neprijateljsko do Sovjetske Rusije. Priznava realnost velike nacije in velike ruske sile, ki ima svoje potrebe in mnogo pomeni v mednarodnem političnem sistemu. Gayda je prepričan, da manevar Velike Britanije, pridobiti sovjetske zase, ne bo uspel. »Rusija ve dobro, da bi zmaga plutokracije pomenila ponoven začetek tradicionalnih sovražnosti proti njenemu režimu, ki so je začele že 1917.«

MARŠAL PETAIN predsednik francoske republike. Njegova

vlada ima polno skrb zaradi De Gaulle-ove akcije v francoskih kolonijah

Maribor

Nadrobna prodaja jedilnega olja in cena

Te dni je prišlo v promet novo olje iz semena sončnic. Olja bo za večino leta dovolj. Trgovinski minister dr. Andres je podal glede organizacije prodaje jedilnega olja zanimivo izjavo, iz katere posnemamo najvažnejša dejstva:

Normalne potrebe naše države znašajo okoli 16.000 ton olja na leto. Iz semena sončnic bomo letos pridelali okoli 12.000 ton jedilnega olja, kar bo zadostovalo za

9 mesecev. Prizad pa bo uvozil večje količine oljaric iz Bolgarije, Turčije in Grčije, tako da bomo vse leto preskrbljeni z oljem. Zato ne bo treba omejiti potrošnje olja, pač pa bo treba nadrobno prodajo urediti in preprečiti težnje spekulantov ter kupičenje blaga pri konsumen-
tih. Zato je trgovinski minister sklenil, da mora vsak konsument kupovati olje pri svojem trgovcu ali prodajalcu in da sme odjemalec kupovati samo običajne

količine jedilnega olja za tekočo porabo. Vsak primer pretiranega kupovanja jedilnega olja je treba takoj prijaviti uprav-
nemu oblastvu. Razume se, da sme prodajalec zahtevati od kupca, zlasti če ni njegov stalni odjemalec, da se legitimira.

Cene jedilnega olja je določila strokovna komisija, cene v nadrobni prodaji pa urad za nadzorstvo cen. V nadrobni prodaji bo veljal liter jedilnega olja 26 dinarjev.

Ljudska univerza v Studencih

V ponedeljek zvečer je imel širši odbor Ljudske univerze v Studencih se-
stanek v deški šoli. Predsednik g. Ka-
loš je vodil sešatek, ki je bil prvi v
letošnji sezoni in na katerem so sklenili,
da bo letošnja sezona trajala do Velike
noči in obsegala 21 večerov, na katerih
bodo predavali po večini v Studencih že
znani predavatelji. Med temi predavanji
bo seveda tudi en humoristični večer.
Poročali so o vseh težkočah, s katerimi
se je morala Ljudska univerza boriti lan-
sko leto ter dajali smernice za letošnjo
sezono. Predvsem se je poudarjalo, da
mora **studenška Ljudska univerza biti iz-**

ključno v službi malega človeka, ki tvori
večino v Studencih. Izdelali so nadalje
načrt, po katerem se bo delalo in skle-
nili, da bo otvoritveno predavanje v če-
trtek, 7. novembra in da nobeno pred-
vanje ne sme trajati preko ene ure. No-
vost, ki jo bodo uvedli pred predava-
njem, bo za srednje sloje praktično se-
stavljene tedenski jedilni list, po pred-
vanju pa bo uvedena splošna debata ter
se bodo lahko stavila razna vprašanja.
Honorar predavateljem pa se je zvišal na
100 dinarjev. Sklenili so tudi, da bo
vstop k predavanjem ljudskošolski mla-
dini zabranjen.

Nedostatki v kamniškem predmestju

Prebivalci kamniškega predmestja se
upravičeno pritožujejo nad nedostaki v
tem delu mesta, ki velja za najlepšega,
saj je znan po lepih vilah in stavbah. To-
da pogledimo ceste in ulice! Razrvane so
in polne blata ter mlakuž, kar je bilo zla-
sti sedaj v deževnih dneh neznosno. V
razdrapanosti se odlikujeta menda naj-
bolj Gosposvetska ulica in Vrbanska če-
sta, ki je podaljšek prve. Tisoč majhnih
in velikih jezerc je na teh cestah, če pri-

de deževno vreme in pešci morajo bres-
ti po mlakužah do gležnjev. Poleg tega
sta pa ti dve cesti do skrajnosti slabo
razsvetljeni. V Gosposvetski ulici in na
Vrbanski cesti je treba namestiti več
ulčnih svetilk, luknje pa pogramoziti, za
kar bodo prebivalci kamniškega pred-
mestja mestni občini zelo hvaležni. Saj
ne bo treba mnogo žrtev, le malo dobre
volje in uvidevnosti, pa bo šlo!

Cene podeželjskih proizvodov

Mariborska mestna občina je mak-
simalno cene krompirju. Socialen je tak
ukrep, toda le tedaj, če ni dvorezen nož,
če ne štiti enega sloja, drugega pa tepta.
Danes hočejo meščani imeti krompir po
enotni ceni določeni za rdeči krompir,
a zahtevajo mnogo boljše belega. Gg.
mestnim svetnikom je gotovo znano, da
sô svinjske ribe dražje kot glavina ali
drug, slabši del. Čudim se, kako so spre-
gledali določiti fiksne cene za razne sor-
te krompirja.

Dalje ne morem razumeti, kako je mo-
goče določiti ob nakupni ceni 12—14 din

za kg svinje prodajno ceno 20—24 din za
kg iste svinjine. Ali morebitni predloženi
računi odgovarjajo realnim izdatkom in
stroškom?

Ko zahtevajo delavci — navadni — po
7.—din na uro, pač moramo tudi mi po-
misлити svoje stanje. Po podatkih Naro-
dne banke so se cene dvignile za 118,3%
od začetka vojne; zahtevamo, da se na
ta način določijo tudi naših pridelkov ce-
ne, ker sicer bomo zašli v hujšo zagato,
kakor pred 10 leti, ko je morala nastopiti
kmetjska zaščita! — **Kmet z Dravskega
polja.**

Špekulantje „na malo“

Kdo danes že vse špekulira, nam naj-
boljše dokazuje prizor, ki se je nedavno
odigral v neki mariborski trgovini z ži-
vili. Prišel je neki možak z dežele, ki v
svoji majhni trgovini že dolgo prodaja
moko. Veliko je ni nikoli prodal, ker je
vedno jemal le po 10 kg. To pot pa je
nenadno zahteval, naj mu dajo 100 kg.
Trgovca mu je zahtevalo gladko odklonil
ter se dostavil, da sme dati tistim, ki so
včasih jemali po 1000 kg moke samo 100
kg; njemu pa, ki je vedno jemal po 10 kg,
mu da sedaj prav toliko in nič več. Mo-
žak je začel razsajati in toliko, da ni
ozmerjal trgovca s špekulantom. Ali ne
bi bilo dobro, da se tudi takim špekulan-
tom »na malo« stopi na prste?

Razpis dijaških ustanov

Za šolsko leto 1940-41 so razpisane
v Posojilnici Narodni dom v Mariboru
sledenčje štipendije: 1. iz ustanove Feliksa
in Pavline Ferik: za 11 mariborskih
srednješolcev po 600 din in za 11 visoko-
šolcev po 800 din. Upoštevali se bodo
v prvi vrsti Ferkovi sorodniki, sicer pa
oni, ki so rojeni in pristojni pri Sv. Bar-
bari v Slov. gor., oz. v šentlenartskem
ali mariborskem okraju. 2. iz ustanove
Dr. Franca Rapoča šest štipendij po
1.200 din za visokošolce iz mariborskega
ali soštanjskega okraja. — Prošnje s to-
čnimi podatki o gnotnih razmerah, štu-
dijskem napredku ter o rojstnem kraju in
pristojni občini je oddati do 20. oktobra
v Posojilnici Narodni dom v Mariboru.

m Diplomiral je za strojnega inženirja v
Beogradu Mariborčan Silvo Bernobič.

m Premesčena sta železniška uradnika
Janez Koželj iz Celja in Roman Božič s
Pragerskega, oba v Maribor.

m Na višjo pedagoško šolo v Beogradu
so bili sprejeti med drugimi tudi ti-le
učitelji: Stopar Josip s Teznega pri Ma-
riboru, Nehak Marija od Marije Snežne in
Strubelj Albina s Sladkega vrha.

m K mestnemu vodovodu bodo priklju-
čili vodnjak bivše Götzove pivovarne. De-
la so se že pričela.

m Oslavko na banovinsko službo je po-
dal uradniški pripravnik Stanko Zgur od
osrednje lekarne v Mariboru.

m Vse sodelujoče (štatiste in otroke)
obveščamo, da je gledališka vaja za „Cy-
rano de Bergerac“ jutri, 5. t. m., ob pol
19. uri.

m Otvoritev gledališke sezone bo v so-
boto, 12. t. m. Radi prenovitvenih del v
gledališču in z njimi zvezane potrebe pre-
selitve garderobe in dekoracij ter dode-
litve nove delavnice, inscenacija za razkoš-
no novo opremljeno heroično komedijo
„Cyrano“ še ni mogla biti izgotovljena.
Zato je otvoritvena predstava preložena na
soboto, 12. t. m.

m V zvezi s člankom pod naslovom
„S kuhinjskim nožem nad svaka“ ugotav-
ljamo na željo g. Martina J. Bolka, na-
rednika vodnika II. kl. iz Ljubljane, Jarni-
kova 6. da ni identičen s tekstilnim de-
lavcem Martinom Bolkom iz Zgornje Pol-
skave, ki je v citiranem članku omenjen.

m Ponovno se opozarjajo vsi lastniki
orožnih listov, da najkasneje do 20. t. m.
plačajo pri predstojništvu mestne policije,
soba št. 17 banovinsko takso, ker se bo
sicer po tem terminu uvedlo proti zamud-
nikom kazensko postopanje. Predstojni-
štvo mestne policije v Mariboru.

m Posle mestnega generalnega varuštva
otrok v Mariboru je po pok. dr. Kran-
voglu prevzel upokojeni sodnik okrožnega
sodišča in bivši predstojnik okrajnega so-
dišča g. Pečnik Franc, ki bo sprejemal
stranke ob uradnih dnevih v torek, sredo
in soboto od 10.—12. v sobi št. 8. na
okrajnem sodišču.

m 50 kg breskev in precej hrušk so ne-
znanci ukradli z vrta v Smoletovi ulici 8
in napravili okoli 800 din škodo.

m Jablana v cvetju. Na posvetu trgo-
ca Josipa Lešnika pri Sv. Petru pri Ma-
riboru je vzcvetela jablana. Cveti so po-
polnoma razcveteli ter so gotovo redkost za
sedanji čas.

m Pes je ugriznil v levo nogo ženo
električarja Nežo Filipančičevo iz Nove
vasi pri Mariboru, ko se je peljala s ko-
lesom v mesto.

m Kdo je utopljenec? Včeraj okoli pol-
dnega so ljudje opazili, da nosijo dravski
valovi neznanega moškega utopljenca.
Stražnik Viktor Strajnsak je sicer takoj
odhitel s kolesom proti meljskemu brodu,
vendar je reka odnesla truplo že dalje
proti Sv. Petru.

m Starko je povozil. Na državnem mo-
stu je včeraj prišla po nesrečnem na-
ključju pod molarno kolo 72letna zaseb-
nica Jozefa Flajšaker s Pobrežja ter do-
bila na temenu večjo rano. Zdravi se v
bolnišnici.

ne nasedajte!

Zeissova

stekla samo pri

e. petelnu

v ponavljanju je
uspeh inseratov

m Čigavi sta kolesi? Včeraj sta bili naj-
deni dve kolesi brez lastnika: v Tyrševi
ulici 14 kolo „Waffenrad“ z ev. števil. 158223,
na Aleksandrovi cesti 3 pa kolo „Mifa“,
ki je bilo brez evidenčne številke. Lastnika
naj se zgledita na policiji.

* Na mah ste rešeni vseh skrbi! Z na-
bavo srečke drž. razredne loterije (žre-
banje že 11. oktobra) se vam nudi prilika
zadeti milijonske dobitke. Preizkusite svo-
jo srečo! Nabavite srečko v „GRADU
SREČE“ Putnik, Maribor glavna kolektura
drž. razredne loterije.

Kino

* Grajski kino. Danes veliki češki vo-
hanski film „Torpedo 48“ izborni češki
igralci. V nedeljo, 6. okt.: ob pol 11.
predpoldne „Svengali“ s svojimi eksperi-
mentli. Pride prvi ruski film „Peter veliki“.

* Kino Union. Od četrta pa do pone-
deljka „Obsodili so človeka“ skrajno na-
peta vsebina, izborni igralci, sijajna re-
žija.

* Esplanade kino. Do vključno četrta
senzacijski film „Desperado“. Petek pi-
kantna duhovita veseliga „Moja hči to
ne dela“ z Geraldino Kattovo.

Radio

KAJ VAM PRIPOROČAMO ZA JUTRI?

Ljubljana: 12. plošče; 13.02 plošče; 17.
„Paviljon oder“ za otroke; 17.30 plošče;
18. RO; 20.30 slušna igra; 22.15 RO. —
Beograd: 12. narodne pesmi; 12.40 Mo-
zartova simfonija na ploščah; 17.35 koncert
RO; 20.50 koncert zbora katedrale v Re-
gensburgu; 22. prenos kavarniške glasbe;
22.50 tonfilmska glasba; 23.15 plesna gla-
sba (plošče). — Praha: 16. pester glasbeni
spored; 18. zabavna glasba; 20.30 lovski
večer s solisti, zborom in orkestrom; 22.30
pester glasbeni spored. — Brno: 22.45
plesna glasba. — Bratislava: 16.20 lahka
glasba; 20.30 koncert slovaških kompozicij;
21.35 Slovaška suita od A. Mojzesa; 23.10
plesna glasba. — Budimpešta: 13.20 za-
bavni koncert; 17.15 koncert RO; 18.45 kon-
cert na harfi; 19.55 madžarske narodne
pesmi. — Rim: 19.30 lahka glasba; 22.
violinski koncert Vika La Volpe. — Ate-
ne: 19.40 mladi grški skladatelji; 21. jazz,
21.30 sloveče skladbe; 22. prenos opere.
— Andora: 13.—16. zabavna in plesna gla-
sba; 20.45 Leharjevi dunajski valčki; 21.15
salonski orkester; 23. ciganski orkester;
23.15 španske pesmi. — Kalundborg: 11.30
lahka glasba; 15.20 pesmi Edvarda Griega;
17.50 pester glasbeni spored, 20. popularna
nordijska glasba. — Tallin: 18. zabavna
glasba; 20. pester glasbeni spored; 21.05
plesna glasba.

Vesti: Ljubljana: 7.05, 12.30, 14., 19., 22.
Beograd: 6.45, 13.30, 14.40, 19.10, 21.40, 22.40.

Pred koncertom „Trboveljskega slavčka“

V proslavo 10 letnice obstoja in umet-
niškega razvoja priredi »Trbov. slavček«
jubilejni koncert v soboto 5. oktobra v
veliki dvorani tuk. Sokolskega doma. —
Med ljubitelji zborovskega petja vlada
polno zanimanje za novo naštudirani pro-
gram, ki ga bo izvajal T. S. pod spretno
taktirko Slavka Šuligoja.

Po večini izpolnjujejo spored skladbe
slovanskih komponistov; med slovenski-
mi bomo slišali duhovno glasbo Ivana
Grbca (Gospodi pomiluj, Slava), Mir-
kov »Jutranji zvon«, Lajovičeve
»Vesele kolednike« (najnovejša priredba)
ter M. Tomčeve belokrajnsko »Kolo«.
Nič manj zanimiv in sodoben bo v inter-
pretaciji odličnega T. S. E. Adamičev
socialni recitativ »Pesem beračev«. —
Znani »bolgarski Adamič« Dobri Hri-
stov, pa je poklonil »Slavčkovemu ju-
bileju posebno zborov. skladbo »Gorela
zelena«, ki jo bomo slišali v tretjem de-
lu koncerta. Nadalje bo Šuligojev zbor

DIRIGENT ŠULIGOJ

izvajal še M. Krejčijevo »Ukolebav-
ko« ter več čeških, slovaških in hanaških
plesov Otkarja Šina (»Babka«, »Vrte-
na« ter »Šateček«). V treh koloraturnih
solospevih pa se nam bo predstavila že
priznana pevka in bivši zborova članica
mlada Rezika Koritnikova, katere
pevski talent je v spretnih rokah moj-
stra Julija Betetta v Ljubljani; ob tej pri-
liki nam bo Rezika razodela ves svoj
pevski razvoj (spev Gilde iz Rigoletta in
spev Olympije iz Hofm. pripovedk). Pri
klavirju bo operni dirigent Danilo Šva-
ra.

Zbor nastopi v polni zasedbi; njegov
nastop je prvi v mariborski koncertni je-
senski sezoni. Naj bi bila polna dvorana
v soboto zvečer hvaležna odkupnina Ma-
riborčanov »Slavčkovemu« jubileju in
njegovemu vztrajnemu dirigentu! Pred-
prodaja vstopnic je pri Putniku.

Zanimivosti

„Peklenški kotli“ s 63° C v senci

„Zdelo se nam je, da smo v peklenškem strahotnem peku...“

Meteorološki institut v New Yorku je pošiljal več ekspedicijskih na razne kraje naše zemlje, da bi dognali, ali je res znana Dolina smrti najtoplejši kraj na svetu. Ekspedicije so svoje delo organizirale temeljito ter po dolgotrajnem merjenju temperatur ugotovile, da je v nekaterih predelih naše zemlje temperatura res »peklenška«. Taki predeli so v Arabiji, Mezopotamiji, Sahari, Pendžabu, Arizoni in notranjih predelih Kalifornije in Australije. Povsod znaša poleti toplota zraka nad 50° C.

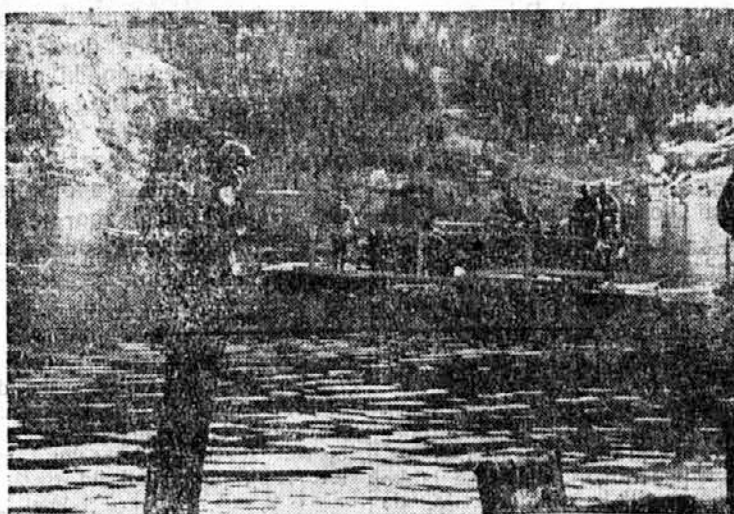
Ena izmed ekspedicijskih se je vrnila lani iz puščave Lut v vzhodni Perziji. Raziskavanja v mestu Nastradabadu, ki se nahaja na robu strahotne puščave, imenovane »Gola puščava«, so odkrila v resnici neznosno vročino. Puščava je na vseh straneh obdana z visokimi planinami, ki so 3.000 do 4.000 m visoke. Podnevi je bila temperatura v senci večkrat + 58° C! Člani ekspedicijske so v tej vročini komaj vzdržali. V svojem poročilu pravijo, da je bila vročina še neznosnejša zaradi vročega vetra, ki je stalno pihal.

Prav tako visoko temperaturo so izmerili že pred leti v Afriki in sicer 40 km južno od Tripolisa. V kalifornijski »Dolini smrti« je bila čisto še nad 58° C! 55° C so izmerili v Mursuku, ki je v južnem Tripolisu v alžirski oazi Margala in v okolici Jakabadada na meji Beudžistana.

Zanimivo je, da so vse te temperature merjene v severnem zmernem pasu in precej oddaljene od ekvatorja, kjer bi pričakovali najvišjo temperaturo. Pa tudi najbližje ekvatorju so zaznamovali izredno visoko temperaturo in sicer v Obui, ki je v Italijanski Somaliji. Nekega najtoplejšega dne je znašala 63° C — v senci!

Tako vročino prenašajo težko tudi sami domorodci, ki so se sicer precej prilagodili vremenskim razmeram svoje

domovine. Tudi na njih pritiska poleti nepremičen in razbeljen zrak, poln milijonov najrazličnejših muh in mušic. — Kake težave pa povzroča taka temperatura šele Evropejcem! Popolnoma izgube tek, se neprestano znoje, niso zmožni ne dela ne spanja. Člani ameriške ekspedicijske, ki je raziskovala v puščavi Lut, so pisali med drugim tudi sledeče: »Zdelo se nam je, da se nahajamo v strahotnem peku, v katerem je vse gorelo in so nas od vseh strani obdajale razbeljene peči.«

Prevoz čet v nekem norveškem fjordu

Ženitovanjska gostija pred poroko

V neki mali anglikanski cerkvi v New Yorku je stal nedavno pred oltarjem mlad par. Anglikanski duhovnik je pred cerkvenim obredom pregledal listine ženine in neveste ter je ugotovil, da je ženin Erwin Marlint anglikanske vere, a nevesta Dorit Flint, znana ameriška igralka, katoliške vere. Odkril pa je tudi, da katoliška cerkvena občina nevesti ni dala potrebnega dovoljenja za poroko.

Zato se je telefonski obrnil na svojega katoliškega kolego ter ga zaprosil, da naj dovoli nevesti poroko z ženinom, ki je anglikanske vere. Medtem je za pol ure preložil cerkveni obred, mladi par in

svati so kar v cerkvi počakali na odgovor katoliške cerkvene občine.

Katoliški duhovnik pa nevesti ni dovolil poroke z anglikancem, tako da je moral anglikanski duhovnik poroko za nekaj dni preložiti. Zaradi tega so se znašli vsi svati v malo nerodnem položaju, kajti nevestin oče je zanje že vnaprej pripravil sijajno pojedino, pozvani so bili mnogi ugledni gosti, tako da se gostija nikakor ni dala preložiti. Zato so gosti enostavno sedli za razkošno pokrite mize ter se gostili, kakor da bi se bila poroka mladega para v resnici izvršila. Tako je bila v tem slučaju ženitovanjska gostija prirejena pred poroko.

Sonce v velikosti češnjeve koščice

Astronomija je najlepša pa tudi najstrašnejša veda. Ona odkriva čudovite tajnosti vsemirja, istočasno pa človeka vedno bolj prepričava, da na svetu prav nič ne pomeni.

Sprva je bila naša zemlja središče vsega sveta, okoli katerega se je vse sukalo. Sonce je sijalo na nebu, da bi zemlja imela potrebno toploto in svetlobo, mesec pa je skrbel za nočno razsvetljavo. Zvezde so bile tudi samo za to na nebu, da bi se zemljani lahko ponoči orientirali. Čeprav so že Grki in Egipčani opozarjali, da zemlja ni nepremično središče sveta, marveč da se sama premika, so vendar smatrali zemljo za pravo središče vsega stvarstva.

Pa tudi sonce izgublja svojo pomembno vlogo. Z vse večjim razvojem astronomije pada njegov pomen. Moderna

astronomija pa je z enim samim zamahom zbrisala sonce in sončni sistem. Ona pravi tako-le:

Če bi si zamislili ves sončni sistem v velikosti katedrale Sv. Petra v Rimu, bi sonce, nameščeno v tem prostoru, imelo velikost češnjeve koščice. Zemlja pa bi se sploh ne videla, ker bi imela velikost prahu.

NESREČNA ŠTEVILKA 4

Japonci smatrajo številko 4 za nesrečno, zato se je tudi stalno izogibajo, če je le mogoče. Pri telefonu je bila popolnoma odpravljena.

PRVI NEMŠKI OTROK ROJEN V ZAKLONIŠČU

Pred tednom se je v Berlinu rodil sredi noči prvi otrok v zaklonišču. Med tem ko so Angleži bombardirali Berlin. Mati je dvajsetletna Ana Henseleit. Asistentka pri rojstvu je bilo neko dekle, ki je članica Rdečega križa in stanuje v isti hiši kot mlada mati.

Tudi lift je že stara zadeva

Mnogi so mišljenja, da je lift eno izmed novejših prevoznih sredstev. V resnici pa se je dvigalo, seveda v mnogo enostavnejši obliki, uporabljalo že pred 500 leti. Na Hadrianovi palači v Rimu je mogoče še danes videti na zidovju sledove, kje se je dvigalo dvigalo iz pritličja v gornja nadstropja. To dvigalo je dal zgraditi papež Aleksander VI. Borja (1431-1503), da se mu ne bi trebalo mučiti po stopnicah. Lift so dvigali in spu-

ščali s pomočjo posebnega sistema škripčevja. Za to dvigalno pripravo so izdelali tudi drugi ter si jo dali izdelati. V mnogo večji meri so začeli uporabljati dvigala konec preteklega stoletja, ko so za dvigavanje in spuščanje začeli izkoriščati hidravlično energijo. Prvi hidravlični lift so imeli v New Yorku l. 1898, prvi lift na električni pogon pa je bil projektiran in zgrajen že konec l. 1884.

Četrta slovaška radio postaja

Slovaška je imela doslej tri radijske postaje, in sicer v Bratislavi, Banskí Bistrici in Prešovu. V načrtu je gradnja velike kratkovalovne radijske postaje jakosti 50 kw. Gradnjo so poverili znaneemu nemškemu podjetju Telefunken. To novo radijsko postajo, ki bo služila v glavnem za oddajanje poročil in bo kasneje opravljala tudi brzojavno in telefon-

sko službo v okviru svetovnega poročevalskega prometa, bodo gradili pri Veliki Kostolani blizu Bratislave. Delovala bo v območju valov 14 do 60 m. Vzdrževala bo zvezo z vsem svetom, predvsem pa je namenjena Slovakom izven domovine, zlasti tistim v USA. Četrto slovaško radijsko postajo bodo dogradili sredi prihodnjega leta.

Zahvalna pisma

Gospodu dr. Petru Bezljaju.

Telital sem 130 kil in vse shujševalne kure mi niso nič pomagale. Tedaj mi je neki znanec, ki mi ga je sam Bog poslal, dal Vaš naslov, spoštovani gospod doktor. Poslušal sem Vaš nasvet, pridno prehodil po 20, 30, 40 kilometrov na dan in sem v sedmih mesecih izgubil 21 kil. Z odkritim veseljem Vam izrekam s tem svojo zahvalo.

Matevž Poglajen, hišni pos.

Gospodu dr. Prstenjaku!

Jaz podpisani Matevž Poglajen, hišni posestnik, izkazujem s tem gospodu dr. Prstenjaku svojo odkritosrčno hvaležnost. Zaradi naperjenih dolgih maršev so mi zatelele noge v stopalih in gležnjih. Na srečo sem se seznanil z nekim pacientom g. dr. Prstenjaka, ki me je pripeljal k njemu. Ta izvrstni zdravnik mi je nasvetoval nožne kopeli v namočenjeni glini, vsak dan po tri ure. Po šestih mesecih so otekline popolnoma izginile.

Matevž Poglajen, hišni pos.

Gospodu dr. A. M. Golobniku!

Želeli ste od mene poročilo o uspehih Vašega zdravljenja, ker potrebujete to za razpravo v medicinskem vestniku. Tukaj je poročilo, ne vem pa, če Vam bo moglo služiti.

Pred šestimi tedni sem se zatekel k Vam. Moja telesna teža se je zaradi prehrane s samimi močnatimi jedmi bila zvišala na 140 kil. Nasvetovali ste mi, naj si nabavim kolo in pridno kolesarim. Pa se je resnično moja teža v treh dneh znižala kar za 35 kil. Da, to lahko javno izpričam! Moram pa samo pripomniti to, da se je moja telesna teža zato tako hitro zmanjšala, ker sem s kolesa padel pod avto, ki mi je levo nogo tako zmrcvaril, da so mi jo v špitalu morali odrezati.

Matevž Poglajen, kišni posestnik.

Gospodu dr. E. Miliču!

Nožne kopeli v mokri zemlji, ki sem jih skoz pol leta, dnevno po tri ure jemal, so mi nakopale hudo revmatizem in

„Tanki — amfibije“

»Tanki-amfibije«, ki jih bodo baje uporabili Nemci ob priliki napada na Anglijo, so se pojavili na tržišču vojne industrije že pred 12 leti. Prejšnji romunski tiskovni ataše v Londonu Dimancescu je takrat baš studiral tehniko v Ameriki ter se izpopolnjeval v ameriški industriji. Takrat se je spoznal z Walterom Christieom, konstrukterjem tanka-amfibije. Dimancescu se je vrnil v Evropo kot agent omenjenega konstrukterja ter je ponujal posameznim državam ameriške tanke-amfibije ter še druge vrste tankov: enega z brzino 120 km na uro in drugega, ki ga je mogoče prenašati z letalom. Večina evropskih držav se za te tanke ni zanimala, edino sovjetska vlada je izum odkupila, ker je bila mnenja, da imajo ti tanki še veliko bodočnost. Za sovjetsko vlado se je začela za tanke zanimati tudi nemška vlada. Od kupila je načrte za tri tipe tankov, izmed katerih je v sedanji vojni uporabila dva: brzega in lahkega, ki ga je mogoče prenašati z letalom. Sedaj je zanimivo vprašanje, ali se bodo Nemci pri napadu na Anglijo poslužili tudi tankov-amfibij. Nekaj teh tankov so uporabljali že v Franciji za prehode čez reke.

Dvajsetletni pilot brez nog

Dvajsetletni Arla Green iz Filadelfije, ki je zgubil obe nogi v neki železniški nesreči, je nedavno položil pilotski izpit. Med svojo boleznijo se je tako navdušil za letalstvo, da je kljub upiranju svojih staršev sklenil storiti vse, da bi postal pilot. Dal si je narediti umetne noge in vstopil v neko mehanično šolo. Po tej šoli se je vpisal v pilotski kurs. Prvi poskusni let je dokazal, da je izvrsten pilot.

AMERIŠKO MODROVANJE

Živimo v svetu udobnosti, razmišljaja Američan. JEDI imamo kar v konservah, pridige in molitve prenaša radio, otroke nam pa dobavljajo najdenišnice...

Praktična gospodinja: — Pohištvo sem obložila z linolejem, mački pa sem ovila cunjke okoli nog!

kašelj. Dobri ljudje so me napotili k Vam, spoštovani gospod doktor, in se imam Vašemu zdravljenju z elektriko zahvaliti, da sem se po enem letu kašlja in revmatizma skoraj čisto iznebil.

Matevž Poglajen, hišni pos.

Gospodu dr. Živku Kadivcu,

specialistu za živčne bolezni.

Več mesecev sem trpel na živčnih krizah, čudnih prividih, nespečnosti itd., kar je bila posledica zdravljenja z elektriko. Božja roka me je pripeljala k Vam, spoštovani gospod primarij. Vaše zdravljenje z bromom me je čisto popravilo. Dolžan sem Vam dosmrtno hvaležnost.

Matevž Poglajen, hišni pos.

Gospodu dr. Gregorju Rakarju,

Moje življenje v preteklem letu je bilo eno samo trpljenje. Zaradi preveč zauživanja broma mi je želodec popolnoma opešal. Bog je dal, da sem zvedel za Vas. Dieta, kakor ste mi je predpisali z močnatimi jedmi, mi je znatno zboljšala prebavo. Sprejmite mojo globoko zahvalo.

Matevž Poglajen, hišni posestnik.

Novice

Za pomoč stradajoči šolski deci

Kdor le malo pozna življenjske razmere revnih slojev na našem podeželju, ta ve, da so dovolj žalostne, v nekaterih krajih kakor Slovenske gorice ali Haloze naravnost obupne. Najbolj žalostno poglavje pa je stradajoča šolska deca. Predstavljajte si samo takega otroka v zimi in mrazu, slabo oblečenega in obutega, uro ali dve ima do šole, doma je nekaj jedel ali pa tudi nič, malico, kosček kruha in kako jabolko, morda ima s seboj ali pa tudi nobene, po šoli spet dolgo pot domov, ves dan je bil brez tople jedi, in potem je vprašanje, če se doma sploh kdaj do sita najde. Kako se more tak otrok učiti, kako se telesno razvijati, kako biti zdrav in krepek? Nemogoče. Tu je tisto, zakaj dorašča v takih krajih slabičen rod, tu je teren, kjer si morilka jetika največ išče svoje žrtve.

Zato pa že zdavnaj vprašanje prehrane revne šolske dece zadaja skrbi vsem, ki jim je narod in njegova bodočnost pri srcu, in so šla doslej prizadevanja šolskih oblastev, občin in raznih humanitarnih ustanov za tem, da so se ustanavljale šolske kuhinje, kjer dobivajo otroci po potrebi zajtrke, južine, malice, večerje. Tako je vendar z mnogostransko pomočjo, največ s privatno dobrodelnostjo, bilo doseženo, da smo v Sloveniji v šolskem letu 1938/39 imeli 112 šolskih kuhinj, ki so v tem letu skupno izdale 730.000 obrokov hrane. Toda po statističnih podatkih bi bilo potrebnih za najnujnejšo silo 5 in pol milijona obrokov hrane, ker je nad 70 tisoč slovenskih šolarjev brez zadostne prehrane. Torej je potrebnih še toliko več šolskih kuhinj!

Zdaj je tudi prosvetni minister dr. Korosec izdal poseben razpis o ustanavljanju šolskih kuhinj na osnovi čl. 23 toč. 5 zakona o narodnih šolah, v katerem se

naprošajo banske uprave, naj posvetijo tej potrebi vso pozornost in se k sodelovanju vabijo odbori Jugoslovanske unije za zaščito otrok, Podmladek Rdečega križa ter vsa ženska, humanitarna in socialna društva. Kakor moramo sicer pozdraviti to pobudo g. prosvetnega ministra, moramo pa tudi obžalovati, da ni združena hkratu z nakazilom vsaj nekaj kreditov za ustanavljanje novih šolskih kuhinj. Brez tega je ta razpis samo moralna veljave. Kajti vprašanje je zdaj: kje dobiti sredstva? V današnjih časih,

ko je stiska vsesplošna in ko so vse ustanove že do skrajnosti obremenjene z datjavami, bo še veliko težje zadostiti potrebi po šolskih kuhinjah, dasi je nad vse nujna. Tu mora pomagati tudi država. Zato polagamo g. prosvetnemu ministru na srce, naj svojemu razpisu doda tudi dejansko to, da izposluje v ministrskem svetu odobrenje vsaj nekaj podpore za šolske kuhinje. To bi dalo potem gotovo tudi še več pobude tako banski upravi, kakor občinam in privatni dobrodelnosti. Dobri zgledi vlečejo!

Prizad bo sodeloval z zadružništvom

Na nedeljskem občnem zboru niso razpravljali o reorganizaciji Prizada v izvožno in uvožno družbo, ker bo v kratkem vlada sama izdala uredbu o Prizadu, s katero bo podjetje reorganiziralo. Takrat po sklicu tudi izredni občni zbor. Veliko debate je bilo radi razdelitve dobička od izvoza sliv (63 milijonov). Bivši minister Voja Djordjević je zahteval, da se ta dobiček razdeli med proizvajalce. Nasprotno mnenje je zastopal član upravnega odbora dr. Giunio. Prizad je sploš-

na državna ustanova. Že s svojo intervencijo je mnogo koristila proizvajalcem. Visoka cena je bila dosežena predvsem pri izvozu v Nemčijo, ki nam je dala v zameno prav tako drage proizvode. Torej so omogočili višjo ceno vsi kraji, ki so potrošniki nemškega blaga. Zato mora biti tudi dobiček uporabljen v korist vseh krajev. Občni zbor je sklenil tudi, da bo Prizad tesneje sodeloval z zadružništvom.

Galerija špekulantov

Tudi »šcher« Sarajevo ima svojo »mastno« senzacijo. »Junak« je kolonijalec Sava Trifunović, ki je skrival dva vagona masla — pač dovolj, da bi se lahko precej časa »mastil« z njo. Pravijo, da bo šel za dva meseca v Debar, kjer so bolj suhi kraji. Mast pa so zaplenili. V Užicah so kaznovali denarno in z zapornim par branjarjev, ker so smatrali, da vedo sestavljati cenik bolje, kot kontrolni organi. Dva peka iz istega kraja pa sta se tako navadila na nočno delo, da ga nista mogla opustiti in so ju zato zašili za nekaj stotakov. V Zaječaru se je prvi »junak« ki je prodajal olje 1 l po 36 din, izmuznil s 1.200 din, nekemu vojnemu liferantu mesa in masti pa kupičenja niso mogli dokazati.

V Beogradu je nastala epidemija preseljevanj in stanovanjskih odpovedi. Pravijo, da to ob tem datumu včasih ni bilo običajno, vendar po uspehih sodeč in na zaprepačenje najemnikov, prav dobro uspeva. Poročila pravijo, da je primerno protisredstvo le zaupen razgovor »u četiri oka« z lastniki hiš. Nekateri prizadeti pa v taka zdravila nimajo zaupanja in so se obrnili na merodajne, da zaščitijo redno plačujoče in solidne najemnike pred takimi »zaupnimi« srečavanji z gospodarji.

n. Prodajno centralo aprovizacijskih mlinov bodo ustanovili v Beogradu. Ti mlini bodo mleli samo za potrebe občinskih in drugih aprovizacijskih ustanov.

n. Pooblaščen gospodarsko d. d. (Pogod) je na predlog bana banovine Hrvatske opredeljeno plačevanja vseh vrst davkov, davščin in taks, ki jih pobira banovina Hrvatska in njene samoupravne ustanove.

n. Veliko ladjedelnico bo zgradilo v Beogradu »Donavska ladjedelniška d. d.« Dela so se že začela. Vloženi kapital znaša 25 milijonov din. Izdelovali bodo vse vrste plovih objektov ter ladijskih delov, instalirali vse vrste ladij, popravljali itd.

Olje iz grozdnih pešk

Pomanjkanje olja je sprožilo pri nas važno vprašanje, ki smo ga v časih obilja popolnoma zanemarili. Ta prezrta možnost je pridobivanje industrijskega jedilnega olja iz grozdnih pešk. V tujini, na pr. v Franciji in Italiji, to možnost že davno v veliki meri izkoriščajo. Pridelke grozdja v naši državi znaša letno okrog 50.000 vagonov. Povprečno odpade na 100 kg grozdja 3—4 kg pešk. V njih je 12—20% olja, ki je podobno lanenemu in se da predelati v jedilno olje. Ker ga pri nas nismo pridobivali, smo po teh cenah odvrgli letno najmanj 250 vagonov olja. Za pridobivanje pešk iz grozdnih tropin so sicer potrebni posebni stroji, ki pa niso dragi in bi bili na vsak način rentabilni posebno še v današnji stiski. Vsekakor bi bilo dobro, če vsaj v teh časih ne bi ostali zgolj pri razglabljanjih, temveč bi začeli že tudi s pridobivanjem.

To je danes vprašanje, ki bo gotovo odločilno poseglo v nadaljnji razplet svetovnih dogajanj. V »Večerniku« smo, že

MALE OGLASE

za sobotno številko
»Večernika« oddajte

že danes!

n. V zagrebških zaporih je večkrat predkaznovani robijaš Peter Mraković pogovoril svojega paznika, da naj mu pomaga v slobodo, za kar bo mu dal 50.000 din od plena, ki ga ima zakopanega nekje na periferiji Zagreba. Paznik je naskrivaj odpeljal kaznjence s tramvajem iz mesta, kjer pa mu je Mraković pri prvi priliki pobegnil — seveda brez obljubljenega nagrade.

n. Zagrebški Slovenci priredijo v soboto 5. t. m. ob 20. v društvenih prostorih »Narodnega Doma«, Berislavičeva ul. 11, »Vinsko trgatve« po starih slovenskih običajih: z gospodarjem, županom, viničarji in viničarkami. Vabimo vse prijatelje društva, da se v čim večjem številu udeležijo prireditve.

Mednarodni poštni urad

v Bernu poroča, da je nemška poštna uprava dovolila od 1. septembra dalje prevoz poštinih zavojčkov čez nemško ozemlje na bivšo poljsko ozemlje in obratno. Ta promet pa je mogoč samo z onimi državami, s katerimi ima Nemčija dogovor o izmenjavi poštinih zavojčkov. Pristojbine so iste kakor za Nemčijo.

Nadzorstvo nad cenami usnja

Minister za trgovino in industrijo ter minister za socialno politiko in narodno zdravje sta na podlagi uredbe o nadzorstvu cen izdala naslednji odlok: 1. Nadzorstvo nad cenami v smislu uredbe o nadzorstvu cen se izvaja tudi glede usnja vseh vrst. 2. Urad za nadzorstvo nad cenami pri ministrstvu za trgovino in industrijo ter pristojne splošne upravne oblasti druge stopnje bodo takoj začele opravljati svoje funkcije v zvezi z nadzorstvom nad temi proizvodi. 3. Odlok stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah«.

Sergiusz Piasecki

★ LJUBLJENEC ZVEZD

145 Roman iz tlhotapskega življenja na bivši poljsko-ruski meji

Ustavila se je. Luna se je izmotala izza oblakov ter žarko osvetlila njen obraz. V njej sem spoznal dekle, ki sem ga videl, ko je nekoč spremljala blizu Duškova Zetrika Filozofa. Da to je bil obraz, ki se je sklanjal nadme, ko sem izčerpan ležal na Kapitanovi gomili. Dejal sem ji:

— Petrikov prijatelj sem... Rešila ste me nekoč smrti, ko sem bolan ležal na tem mestu... V spomin se mi je vtisnil vaš obraz... Ime vam je, če se ne motim, Irena!

— Da.

— Kako čudovito je, da sem vas danes srečal na tem kraju!

— Prišla sem se ločiti z očetom... Na tem mestu je umrl!

— Tudi jas sem se prišel ločiti... z mejo... V zvezi s tem krajem bi vas rad nekaj povprašal...

— Prosim.

— Slišal sem legendo o prikazni, ki se pojavlja na tem kraju... Videl sem jo na lastne oči...

— Kaj ste videli?

— Brezoblično belo prikazen, ki je neprestano nihala v vseh smereh... Tu se je dvigala, tam je spet padala...

Na dekletovem obrazu se je utrl rahel smehljaj.

— Ne, to ni bila prikazen. Bila je naša Muška. Pes gospodarja, pri katerem stanujem. Vselej sem ga vzela s seboj, da bi v temnih nočeh ne zašla, pa zato, da bi me varoval...

Dekle je umolknilo. Nekaj trenutkov je stala zamišljena, potlej pa mi je rekla:

— Pozdravljam vas... Še danes odpotujem v Vilno... k Petriku. On in njegova rodbina so me povabili...

— Pojdete v Vigonice?

— Da... Še danes se odpeljem do Olehnovičev.

— Ali želite, da vas spremim do vasi?

— Ne... Nikogar se ne bojim... Često sem tod hodila... Vsak korak poznam... Na svidenje!

— Srečno pot!

Lahkotno je stekla po pobočju navzdol... Ozrla se je in mi pomahala z roko. Potem je utonila za drevjem... Dolgo sem gledal za njo... Nad pokrajino je spokojno ležala bela mesečina...

Polagoma sem tudi jaz krenil proti Veliki vasi. Prav kmalu sem prišel do obmejnih kamnov. Tihi in mračni so stali

pred menoj. Zdeli so se mi kot sovražniki, ki z ostrimi pogledi merijo svoje sile...

Odnekod z leve je padel strel iz karabinke. Nato je zagrmelo še nekaj strel, ki so tenko in sikajoče odmevali po bližnjih kotlinah.

— Divjaki se plazijo čez mejo, — sem presodil.

Razledal sem se naokoli... Tišina... Puščoba...

Mesec lije na mejo blede in mrzlo svetlobo. Zvezde medlo mežikajo. V višinah se podijo oblaki. Na severozapadu pa kot dragulji bliščijo zvezde Velikega voza. Drobní volneni oblaki so jih obkrožili.

To je bil konec mojega tretjega zlatega obdobja.

Bilo je ob obletnici smrti Saše Vebli- na, nekronanega kralja meje.

To je bila moja zadnja noč na meji...

K O N E C

Ne zamudite!

Jutri nov roman

Drugi medeni teden

priobčili nekaj mnenj in podatkov o tem problemu, posebno iz švicarskih virov. Danes prinašamo podatke iz ameriških in nemških virov. Seveda so zaključki različni skoraj v vseh primerih, ki smo jih navedli. Pobarvani so pač z barvo očal, ki si jih ta ali oni poročevalec natakne. Vendar je prav danes potrebno, da si bralci sami ustvarijo svoje mnenje, zato jih prinašamo zgolj informativno.

Našim vinogradnikom v preudarek!

Letošnja vinska letina ne bo posebno zadovoljna. Lanska neprimerna suša, nato huda zima, ki je povzročila v naših vinogradih nepopravljivo škodo, in letošnje deževno vreme so na razvoj in rodovitnost vinske trte zelo mnogo vplivali. Vsled slabega nastanka bo letošnji pridelek pičel, kakovost vina bo pa najbrž tudi slaba.

V zadnjem času se je sicer obrnilo na bolje. Nastalo je, hvala Bogu, zelo ugodno jesensko vreme. Naše gorice so zableščale od težko pričakovanih sončnih žarkov. Maloštevilne grozde, ki se sramežljivo skrivajo med zelenim listjem, napaja blagodejna sončna toplota s slanim sokom. Če bo lepo vreme tja do konca oktobra, bo narava še marsikaj doprinesla. Zato bomo morali s trgatvijo čakati do skrajnih mej možnosti.

Naš vinogradnik se bo znašel letos pred posebno kočljivimi nalogami. Stare vinske zaloge bodo povečini odprodane. Po dosedanjih izkušnjah gre v promet po primerni ceni le dobro blago, dočim so s slabim pridelkom vedno težave. Tudi v bodoče ne bo drugače. Če so bogato obloženi trsi, ugodno poletje in sončna zima, je kaj lahko pridelati dobro kapljico in se trkati na prsi rekoč: »Sami smo ga pridelali!«. Drugače pa je, ako nam ga »Bog daje«, kakor pravimo, če smo pridelali kislico. (Tak slučaj nam preti letos in je nevarnost, da si bodo mnogi vinogradniki pokvarili še tisto, kar jim bo naklonila skopa narava.

V takih izvanrednih prilikah potrebuje vinogradnik posebno dobrih nasvetov. Te pa ne more biti deležen samo pri svojih sosedih ali v bližnji okolici, ampak jih najde v dobrem strokovnem čtvu. Ob tej priliki bodi omenjeno, da Vinarsko društvo za dravko banovino v Mariboru že več let izdaja splošno znano in v zadnjem času zelo razširjeno vinogradniško glasilo pod imenom »Naše gorice«. V omenjenem listu najdete skozi celo leto zelo poučne članke iz vinarstva in kletarstva. Je to edini list v Sloveniji in celo v Jugoslaviji, ki obravnava izključno samo vinogradniška vprašanja. Pri listu »Naše gorice« sodelujejo le izkušeni vinarski strokovnjaki, praktiki in drugi odlični sodelavci. Vsak vinogradnik bi moral biti naročnik tega za vinarstvo tako važnega strokovnega lista. Posebno v sedanjih časih, ko se polagajo temelji novodobnemu vinarstvu in kletarstvu z obnovo opešanih vinogradov in z zadružno organizirano prodajo vinskega pridelka, bi moral biti vinogradnik o vsem tem dobro poučen. Naročnina za »Naše gorice«, ki izhajajo vsakega 15. v mesecu je zelo nizka ter znaša komaj 20.— din letno. Naroča se pri Vinarskem društvu, Maribor, Vinarska šola.

Sadna letina v Slovenskih goricah

Če se peljemo iz Maribora proti Št. Ilji, vidimo, kako na postajah nakladajo sadje za izvoz. Tudi po cesti srečujemo kmete in izvoznike, ki na zvrhah kmetijskih vozovih in tovornih avtomobilih ob določenih dneh vozijo sadje na nakladalno postajo. Ko zremo, da so letos cene trganim jabolkom v primeru z drugimi leti še dokaj ugodne, si prenekateri meščani predstavljajo, da bodo letos kmetje dobro zaslužili in bodo med tistimi srečnimi, ki imajo od naraščajoče draginje predvsem ugodnosti in ne kakor meščani, ki jim ta draginja prinaša le stisko, tegobe in skrb.

Ta sodba bi do neke mere (če izvza-

memo nesorazmerje cen med industrijskimi in poljedelskimi proizvodi) držala, če bi bila letos nasploh dobra letina. Toda letos je obrodilo samo sadje. In še to ne povsod. V krajih Pesnica, Jarenina, Kaniža, Št. Ilj, Št. Jakob itd. so samo pri nekaterih posestnikih polni sadovnjaki lepih, zdravih jabolk za trganje. Večinoma imajo slabo sadje, ki je godno samo za jabolčnik ali ga pa sploh ni. Le malo kmetov bo tako srečnih, da si bomo z izkupičkom za jabolka opomogli in bodo zlahka zmogli draginjo. V občini z okoli 3000 prebivalci je mogoče 10 kmetov, ki bodo dobili po 20.000 din in tudi več za trgana jabolka, eden bo do-

bil celo okrog 80 tisoč dinarjev, drugi pa samo po nekaj tisoč ali še manj. In denar za jabolka je letos v teh krajih edini letni dohodek.

Pri nobenem drugem pridelku ni tako velikih razlik v obroditvi kakor vprav pri sadju in še posebej pri jabolkah. Njihova obroditev zavisi od neštetihih vzrokov in vplivov, kakor lega, podnebje, različne ujme, kakovost tal, gnojenje, pravo ter pravočasno škropljenje itd.

Nedvomno bi se te razlike s smotnejšim sadjarstvom dale omejiti, če že ne docela odpraviti. Za to pa bi bilo treba predvsem denarja. Tega pa danes — razen nekaj izjem — kmetje nimajo. I. Š.

Ljubljana

Ljubljana v zrcalu policijske kronike

V policijski kroniki zadnjega četrtletja se ljubljanski dogodki zrcalijo takole: Zaradi kaljenja ljubega nočnega miru je bilo prijetih 308 podanikov kralja Alkohola, kar ni niti veliko, če pomislimo, da smo imeli velesojem in druge vesele slavnosti. Veliko pa je bila število prijav zaradi pregreškov proti cestno-policijskemu redu: 676, kar kaže, da so naši redarji zelo pazljivi in strogi. Sicer ponočnjaki in prometni grešniki na policiji niso ravno nevšečni, ker tu poje pesem globa in se tako natačejo lepi denarji v blagajno. Nekoč je na Dunaju imel šaliv policijski komisar na častnem mestu sliko nekega norrega grofa, ki je vsako noč rogovilil, in pod sliko napis »Naš dobrotnik«. — Kar

zadeva kriminalistiko, se odražajo v policijskih zapiskih žalostni pojavi današnjega razvnanega časa. Skoraj 500 tatvin je bilo v Ljubljani v samo treh mesecih in se ceni plen, ki so ga odnesli tatovi, na milijon dinarjev. Strašno se množijo tatvine in policija beleži samo prijavljene, koliko je pa neprijavljenih. Se ne izplača za manjše tatvine, par čevljev, z vrta izmaknjen kos perila ali s kolesa sneto sve tilko nadlegovati policijo, ima drugega dela čez glavo. Iz Ljubljane je bilo v rečenem času odgnanih skupaj 147 sumljivih tipov, moških in ženskih. Tragična rubrika pa zganjuje 8 samomorov, 14 smrtnih nesreč. Požare smo imeli štiri, škoda okoli pol milijona.

Obsodba radi špekulacije

Svoječasno smo že poročali, da je bil poslovodja ljubljanske tvrdke Nickelsbacher Ferdo Nickelsbacher poslan v smislu uredbe o pobijanju brezvestne špekulacije na šestmesečno prisilno bivanje v Stari trg ob Kolpi v črnomeljsem okraju. Sedaj je bila o tem kazenska razprava na ljubljanskem okrajnem sodišču in sicer na prijavo nekaterih pekovskih

mojstrov, da je prodajal v septembru moko 1 din nad maksimirano ceno. Obtoženi je zanihal krivdo, češ da je sicer prodajal moko dražje, toda v času, ko še cene niso bile maksimirane in ga krivda ne zadene. Sodnik ga je obsodil na en mesec zapora, 10.000 din denarne kazni, 500 din povprečnine in na objavo v Uradnem listu.

Ljubljanski živilski trg

Na trgu še vedno dominira paprika. Nevarjetno, kako je obrodila. In ni dražja kot druga leta: po štiri za dinar. In če jih kupiš sto, jih dobiš še nekaj za nameček. In tako so zdaj ljubljanske gostilne, menze in vse kuhinje v znamenju paprike, nadevane in v paradižnikovih omaki. Za vlaganje paprike je pa tudi nič koliko receptov. Pri papriki ni draginje — čast papriki! — zato so pa druge cene tembolj papricirane.

Hud udarec je podražitev svinjine, masti in slanine. Še pred mesecem je bila slanina po 18 do 21, zdaj je 23 do 25, mast pa je od 22 skočila kar na 28. Prašičje meso je za 5 din dražje. Le zakaj vse to? Dosti je prašičev in dosti krme, vsak izgovor je prazen. Me sarji so zdaj seveda zadovoljni, dosegli so svoje. Saj vse dosežejo, kmalu bodo spet več zahtevali, godrnjajo gospodinje. S podražitvijo vseh vrst mesa se je podražila tudi perutnina, sicer je pa čedalje manj ljubljancov, ki bi si mogli še privoščiti kakega piščanca. Jajca so zdaj po 1.50.

Kar zadeva cene sočivja, zelenjave so v splošnem ostale nespremenjene. Jabolk je bilo večeraj precej s kamniškega okraja, tam so menda bolje obrodila, cena po 5 do 6 din kg.

a. Vojaški pregled živine in vozil je odrejen, zato se pozivajo vsi lastniki, da najkasneje do sobote 5. t. m. prijavijo mestnemu vojaškemu uradu na Ambroževem trgu vso živino, opremo in vozove, v kolikor jih doslej še niso prijavili, kakor tudi vse spremembe, ki so nastale od zadnje prijave. Ker bo pri pregledu izstavljena za vsakega konja posebna izkaznica, brez katere konja v bodoče ne bo mogoče več prodati, se lastniki v lastnem interesu opozarjajo, da točno prijavijo vse svoje konje.

a. Nabiralni dan za slepece bo v Ljubljani vsoboto 5. in nedeljo 6. oktobra. Akcijo vodi društvo »Dom slepih«.

a. V ljubljanskem dramskem gledališču bo v soboto premiera Schillerjeve drame »Kovarstvo in ljubezen«, ki jo kot gost režira g. Peter Malec, režiser mariborskega gledališča. V nedeljo bo repriza te drame, v kateri bo igral režiser Malec vlogi knezovega sluga.

a. Nova imena so dobile ljubljanske gimnazije z odlokom prosvetnega ministra. Tako se bo dosedanja I. realna gimnazija odselej imenovala I. moška realna gimnazija, II. moška realna gimnazija pa je nastala z oddvojitvijo od I. moške realne gimnazije. Dosedanja II. realna gimnazija se preimenuje v I. žensko realno gimnazijo. Dosedanja III. realna gimnazija dobi ime III. moška realna gimnazija, IV. realna gimnazija se bo imenovala zdaj IV. moška realna gimnazija, dosedanja ženska realna gimnazija pa II. ženska realna gimnazija.

Celje

Za davčno moralo

V zadnjih letih se v Celju mnogo govori o davkih, pa saj ni čudno, ko je bilo treba prinesiti ob vpisu v šole davčno potrdilo za odmero šolnine; poleg tega pa posluje ravno v zadnjih dneh davčna komisija na davkarji. Vsi, ki so že pred tedni tako hrepeneli, da bi jih drugi ljudje imeli za bogate, se kar nenehoma pritožujejo nad prevelikimi davki in se delajo za prave nemanice. Ravno ob takih prilikah se tudi vidi, da je plačal uradnik srednjega položaja več davka kakor trgovec, odvetnik ali podjetnik, kajti uradniku odmerijo davke po njegovih službenih prejemkih tako kakor poljedelcu po izmeri njegovega zemljišča. Le prostim poklicem odmerijo davke po cenitvi — kakor se pač znajo pokazati pred davčno oblastjo. To bi še bilo do neke mere prav. Kar pa ni prav je, da se nekateri hočejo pred davčno oblastjo napraviti za popolne reveže, saj je pohištvo last njihovih soprog, pisalni stroj kar last tipkarice — sam gospod šef pa zapravi en večer celo premoženje... To je prvo — kar izživa nevoljo. Drugo pa je, da si taki gospodje kaj radi domišljajo, da so postavljeni za narodne voditelje in kaj radi govorijo včasih le v družbi, semtertja pa tudi ob manifestacijah o dolžnostih državljanov do države in hočejo nositi zvonec in biti vzgled vsem drugim. To pa izživa upravičeno nevoljo in vpričo vseh, ki to vidijo in vedo, odpor. Nihče ne želi z njimi prepirati; zato se jih mnogo umika iz na-

rodnih organizacij, ki imajo take voditelje, ki so za državo le v besedah, skrijejo pa se, ko je treba pokazati dejanja. -ub.

Obrtniško zborovanje

V smislu odločbe Zbornice za TOI v Ljubljani, sklicuje Skupno združenje obrtnikov v Celju v nedeljo, 6. t. m., ob pol 8. zjutraj v prostorih hotela »Union« izredni občni zbor. Na dnevnem redu zborovanja je 16 točk, ki bodo obravnavale poslovanje dosedanjih ukinjenih obrtniških združenj ter novega reorganiziranega združenja. Razpravljalo pa se bo tudi o aktualnih obrtniških gospodarskih vprašanjih, tako o novelaciji obrtniškega zakona, o nelegalnem izvrševanju obrtniških del, o strokovno-nadaljevalnih šolah in zavarovanju obrtnikov. Dolžnost obrtnikov je, da se občnega zbora udeležijo polnoštevilno.

* Zrebanje loterije Legije koroških borcev v Celju bo nepreklicno v nedeljo, 6. oktobra. Slovenci, rodoljublji! Segajte pridno po srečkah, dokler so še v zalogi.

c. † Milivoj Voršič. Včeraj popoldne je bil pogreb Milivoja Voršiča, sina celjskega župana g. dr. Alojzija Voršiča, ki je od kapi zadet nenadoma umrl v bolnišnici v Ljubljani. K pogrebu se je zbrala velika množica občinstva, ki je pokojnika spremljala na zadnji poti. Pogrebu so se udeležili tudi oficirski zbor, zastopniki uradov in društev. Spremljala je pokojnika tudi častna četa planincev iz škoške Loke, vojaška godba celjskega pešpolka pa je igrala žalostinke. Ob odprtem grobu so se z lepimi besedami od prerano umrlega poslovili njegovi tovariši. Naj bo pokojnemu ohranjen časten spomin, njegovim svojcem pa naše najiskrenejše sožalje.

c. Sokolsko društvo Celje-matica bo priredilo v sredo, 9. t. m., ob 20. v telovadnici mestne osnovne šole komemoracijo za blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem. Na sporedu je spominski govor in dve ali tri ločke društvene orkestra. Članstvo in naraščaj vabimo, da se te spominske proslave polnoštevilno udeležijo.

Rudarjem bodo povišali plače

Neznosna draginja, ki tare trboveljske rudarje vse bolj kot druge stanovce, ker je, kot smo že poročali, trboveljski trg najdražji v Dravski banovini, zahteva, da se tudi rudarjem zvišajo plače. Kakor čujemo, bodo v kratkem z ozirom na zvišanje cen vseh najnujnejših življenjskih potrebščin in pa z ozirom na uredbo banske uprave glede minimalnih mezd delavcev nova mezna pogajanja za zvišanje prejemkov med predstavniki delavstva in Trboveljsko premogokopno družbo. Tozadevna anketa se bo vršila predvidoma 15. t. m. pri generalni direkciji T. P. D. v Ljubljani. Kakor upravičeno pričakujemo, da bodo plače rudarjem primerno zvišane; tako tudi želimo, da ne bo iskala T. P. D. kritja v zvišanju cen

c. Mesni svet celjski bo imel drevi ob 18.30 plenarno sejo v mestni posvetovalnici. Na dnevnem redu so poročila odborov, obravnavala pa se bodo tudi razna preča vprašanja mestne občine.

c. Nesreča na žel. tiru pri Marjagradcu. Na žel. tiru pri Marjagradcu se je zgodila nesreča, ki k sreči ni zahtevala smrtnih žrtvi. Po progi sta šla brat in sestra 20 letni sin pos. Miha Deželak in 17 letna Angela Dezelakova iz Račovelj pri Laškem. Po progi je privozil tovorni vlak in oba odbil s proge čez škarpo. Angela je dobila nevarne poškodbe po glavi in levi nogi, njen brat pa po glavi. Tovorni vlak je takoj ustavil. Oba so naložili na vlak in ju prepeljali v Celje v bolnišnico. Kakor nam poročajo, sta oba izven nevarnosti.

c. Pevsko društvo »Ojka« bo imelo redne pevske vaje ob torkih in petkih ob 20. v Obrtnem domu.

c. Riziko dela. 36 letnemu delavcu Josipu Bobnarju iz Teharja je jermen pri delu zmečkal 3 prste na levi roki.

c. Ko je stopil iz voza 26 letni dninar Ivan Bizjak iz Celja, si je zlomil levo nogo v kolku.

c. Desno nogo nad kolonom si je presekala pri sekanju drv 11 letni sin delavca Ernest Dečko iz Zg. Hudinje pri Celju.

c. Žitna silosa bodo zgradili na Polzeli v Savinjski dolini. Dela morajo biti končana do 1. decembra t. l.

c. Talvine kokoši. Pri posestnikih Čatru in Trupeju na Babnem je bilo te dni ukradenih 14 kokoši. Tatu še niso izsledili.

c. Polcija je aretirala neko 27 letno Marijo K. iz Smarja pri Jelšah. Klatila se je po Celju z nekim moškim, kateremu je ukradla 400 din. Izročili so jo sodišču.

Pluj

p. Poškodbam je podlegel. Poročali smo, da je padel s senika 53 letni hlapec Brleč Anton pri Dengu na Masarykovi c. m mu je pri tem počila lobanja. V bolnišnici je ležal nepretrgoma v nezavesti že tretji dan. Včeraj dopoldan pa je končno podlegel.

p. Radl čistjenja uradnih prostora ne bo poslovala v soboto 5. t. m. mestna blagajna v Pljuju.

p. Q. cenah. Mast se je dvignila na 28 din za kg. Pričakovati je, da bo kmalu poskočila že na 30 din, ker zatrjujejo trgovci, da imajo le še »male« zaloge, dobava novih pošilk pa bo po višji ceni. Speharji so pretekli teden zapretili, da jih ne bo več, če jim ne bodo dovolili zvišanje. Goveje in telečje meso sekajo mesarji po predpisanih cenah, medtem se pa močno prizadevajo, da se jim odobri zvišanje. Čim je za spoznanje padla cena kruhu, so postali konsumenti zadovoljnejši z enotnim kruhom. Če dalje časa ni dobiti koruzne moke, ki je ena izmed glavnih življenjskih potrebščin revnejših slojev. Potrebno je, da bi oblastva preskrbela dovoljno količino umetno sušene koruze.

p. Iz gledališča. Vneti pljuški igralci spet žrtvujejo po težkem dnevnem delu vrsto večerov za gledališko stvar. Sedaj vadijo neblago komedijo »Volpone«, ki jo bodo predstavili okrog 15. t. m.

p. Drava je večeraj narasla preko 2 in pol metra nad normalno in je z divjimi valovi ogrožala leseni most.

p. Nogo si je zlomil Horvat Franc, kočar iz Krčevine pri Pljuju.

Ne pozabi naročnine!

premoga, temveč v znižanju čistega dobička. Pravilno je, da doprinese tudi velekapital svoje žrtve pri borbi proti krizi.

Komemoracija marselske tragedije. Sokolsko društvo priredi v sredo, 9. t. m., ob 20. spominsko svečanost na obletnico smrti mučeniškega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Svečanost bo na prostem, pred spomenikom, ki bo za to priliko svečano okrašen in razsvetljen. Pri svečanosti sodeluje sokolska godba. Vabimo vso trboveljsko javnost, da se udeležijo komemoracije.

Pevsko društvo »Zvon« je zopet oživelo. Vaje se vrše ob torkih in četrtkih ob 19.30. Sprejemajo se novi pevci.

Na meščanski šoli, kjer je pomanjkanje učnih moči še občutno, je nastopila služba prof. Hyhlik Ada iz Maribora.

Šahovski turnir za prvenstvo Maribora

Sinoči se je turnir nadaljeval s 6. kolo, v katerem je bilo najvažnejše srečanje med prof. Stupanom in Gerželjem. V angleški partiji je prišel Gerželj v nekoliko prednosti, ki jo je še stopnjeval z zanimivo blokado nasprotnikove pozicije. V veliki časovni stiski pa spet ni utegnil požeti sadov izgledne pozicije, ampak je moral a tempo v nekoliko slabšo končnico, ki jo je prof. Stupan z lepimi operacijami stolpa odločil v svojo korist. Tako je Gerželj radi »večne časovne stiske« zapravil že drugo partijo. Obenem je sporočil vodji turnirja,

da radi prezaposlenosti izstopa iz turnirja. — Dasko je v Siciljanki lepo nadigral Nosana ter z lahkoto zmagal v končnici. — Čertalič je dobesedno »zapacal« že dobljeno partijo proti Marvinu ter izgubil. — Partije Marotti-Bien, Ketiš-Babič in Regoršek-Breš so bile prekinjene ter se bodo nadaljevale v nedeljo dopoldne.

Stanje po 6. kolu: Regoršek 3½ (1), Dasko in prof. Stupan 3 (1), Marotti 2½ (2), Breš in Marvin 2 (2), Bien 1½ (2), Babič in Ketiš 1 (2), Čertalič ¾, Nosan 0 (5) točk.

Spor

Drugi del srednješolskega meetinga

V nedeljo ob 9.30 se bo na Železničarjevem stadionu nadaljeval srednješolski meeting v izvedbi Podmladka JS na klasični drž. gimnaziji s sporedom drugega dneva, ki je bil preteklo nedeljo zaradi dežja preložen. V sobotnem delu tekmovanja, pri katerem sodelujejo najboljši atleti mariborskih srednjih šol in železničarske šole, so bili kljub neugodnemu vremenu doseženi zadovoljivi rezultati, med drugim sta bila izboljšana dva sred-

nješolska rekorda. Babič (Trg. akad.) je postavil nov srednješolski rekord v skoku ob palici s 310 cm, v štafeti 4x60 m pa so dijakinje 1. real. gimnazije izboljšale dosedanj rekord na 33.4 sek.

Plasma po prvem dnevu tekmovanja je sledeč: 1. I. realna gimnazija 35, 2. Klasična gimnazija 31, 3. II. realna gimnazija 26, 4. Trgovska akademija 25, Učiteljske 20, 6. Železničarska šola 4 točke.

ISSK Maribor — SK Mars

V nedeljo bo v Mariboru prvič nastopil v prvenstveni tekmi ljubljanski SK Mars, ki spada med najmlajše slovenske lige, ako upoštevamo, da igrajo v ligi prav za prav ona moštva, ki so že prejšnja leta odločala v finalnih tekmovanjih o naslovu prvaka Slovenije. Kljub temu pa je Marsova enajstotica doslej častno zastopala barve svojega kluba ter je zlasti v zadnjih dveh tednih dosegla dva častna rezultata z zmago proti Olimpi v Celju ter v tekmi proti Ljubljani, kateri je v drugi polovici nudila enakovredno igro. Po-

leg rutinerjev Doberleta, Hassla, Sočana ima moštvo še vrsto mlajših moči, med katerimi je zlasti omeniti ožjo obrambo ter odličnega Žigona v napadu, tako da bodo gosti ne glede na to, da bodo nastopili v Mariboru prvič za točke, tudi s svojo igro pritegnili mariborsko občinstvo. Tekma se bo pričela na Železničarjevem stadionu ob 15.30, v predgrbi bosta nastopili rezervi Maribora in Slavije.

Na igrišču bo totalizator, ki bo do pričetka glavne tekme sprejemal stave na rezultat tekme, Vložki znašajo din 3.—, 5.— in 10.—.

OSTALI NOGOMETNI SPORED V MARIBORU IN CELJU

Razen gornjih dveh tekem bodo na področju MNP še sledeče tekme: na igrišču Železničarja ob 10. Zeleznicar—Rapid jun. na igrišču Ptuj ob 15.30 Ptuj—Mura, na igrišču Slovana (Guštanj) ob 15.30 Slovan—Slovenjgradec.

V Celjski nogometni podzvezi bodo tekme Celje—Jugoslavija na Glaziji ob 15.30 Store—Radeče v Gaberju ob 10.45, Atletik—Jugoslavija (jun.) pri Skalni kleti ob 9.30, Olimp—Celje (jun.) na Glaziji ob 14.15, Brežice—Atletik na igrišču Brežic ob 15.30.

s SK Laško je razpustil svojo nogometno sekcijo ter je članstva SNZ.

s Sekcija ZNS v Mariboru (službeno), K tekam 6. oktobra so delegirani sledeči gg. sodniki: Maribor—Mars, str. sodnika Grošelj, Jenko, Maribor—Slavija (rez.) Grošelj, Slovenjgradec—Slovan—Konič (Orel), sodnik se opozarja, da bo tekma na igrišču Slovana v Guštanju, Ptuj—Mura Kopic. Plenarni sestanek bo v torek, 8. oktobra, ob 20. v Kino restavraciji.

s Romunija ne bo sodelovala na letošnjih balkanskih igrah, ki bodo 5. in 6. oktobra v Carigradu. Doma so ostali tudi Bolgari.

s Nov italijanski damski rekord je postavila v skoku v daljino Lydia Zanuti iz Cremona, ki je skočila 5.26 m.

s Zavod za telesno vzgojo in višjo šolo za učitelje telesne vzgoje so ustanovili pri šoli za narodno zdravje v Zagrebu.

s Izredni občni zbor HNS bo v Zagrebu 3. novembra. Dp sklicanja izrednega občnega zbora je prišlo zaradi ostavke zastopnikov splitskega »Hajduka« v HNS-u.

s Pohorska Slavija bo v nedeljo odigrala na Ptuj pri prijateljsko tekmo proti PSK Dravi.

Mariborske vesti

m Tatvina telečjih koz. Ponoči je vlomil v shrambo mesarja Ivana Jagodiča mesarski pomočnik Franc O. iz Makol ter ukradel 12 telečjih koz v vrednosti 2000 dinarjev.

m Z dvovprežnim vozom je zavozil hlapec Stanko Vidovič, uslužben pri pos. Verdoniku Ivanu v Sp. Radvanju, v avtomobil

Muhiča Ivana, uradnika pri »Kovini« v bližini kavarne »Orient« ter mu skrivil zadnji blatnik in odbijač. Škoda znaša din 400.—.

m Dve tatvini kolesa. Krajčniku Petru, splavarju z Boča, je nekdo v Splavarskem prehodu ukradel kolo z evid. štev. 139628, vredno 600.— din, Godec Anici iz Pobrežja, manipulantki v tovarni Hutter, pa je izpred gostilne na Kneza Koclja ulici izginilo 1400.— din vredno kolo znamke Turing z evid. štev. 26116 ter s tov. štev. 1219961.

m Dve tatvini denarja na trgu. Posestnici Čeh Ani iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju, stanujoči v Apačah, je pri mesarskih stojnicah v Strossmajerjevem drevoredu neznan zlikovec ukradel usnjato denarnico z din 150.—, delavki Dobruha Mariji iz Nove vasi pa je izginila pri nakupovanju življenjskih potrebščin na trgu denarnica z din 110.—.

o Preskrba z jedilnim oljem. Centrala za nakup in prodajo surovin in izdelkov je skupnost predelovalcev olja v Beogradu. Zaradi pomanjkanja olja je trgovinski minister dal postopoma v promet 200 vagonov olja iz nove kampanje. Od tega bo predelanih 80 vagonov v Prvi hrvatski tovarni olja v Zagrebu, ki ga bo dobavljala tudi Slovenija in delu vrbske bano-vine. 120 vagonov pa je namenjenih ostali državi. Prednost pri nabavi olja imajo državne ustanove, aprovizacije, bolnišnice in nabavljalne zadrage.

o. Okrajno učiteljsko društvo v Soboti 1 imelo 12. oktobra 1940 ob 9. dopoldne občni zbor v Sokolskem domu. Vabljeni so tudi učitelji nečlani. Prejšnjega dne ob 15. bo seja upravnega odbora v soboški ljudski šoli.

o. Grajski kino v Soboti predvaja v petek in soboto vefilme »Dama v modrem«.

n Zveza zadrug »Gospodarske sloge« je s posebno uredbo ministrskega sveta oproščena plačila uvozne carine in vseh ostalih državnih in samoupravnih dajatev in taks, ki se plačujejo na carinarnicah, z izjemo ležarine.

o V železniški službi so premeščeni sledeči uradniki: Franc Znanec iz Zidanega mosta v Celje, Stane Hladnik iz Skofje Loke na Pragersko, Alojzij Rozman iz Novega mesta v Zidani most, Adolf Kukec iz Rakeka v Ljubljano, Jože Porenta iz Rateč—Planica v Zabnicu, Anton Barlič iz Pragerskega v Novo mesto.

n. Notranji minister je prepovedal v Jugoslaviji emigrantsko zvezo »Istra, Trst, Gorica« ter tudi vsa druga izseljenska združenja, ki so včlanjena v tej zvezi. Arhivi zveze teh društev so konfiscirani.

Iz 80.000 koščkov lesa je sestavil mizar Hans Scholze, ki se zdravi na kliniki kraljice Jelene v Kasselu v Nemčiji, sliko italijanske kraljice Jelene. Za to delo je porabil tri mesece in pol.

Državni gospodarski tečaj

pri Mali Nedelji

Leta 1937. je izšla uredba o ustanavljanju državnih gospodinskih tečajev na deželi. Ti tečaji so brezplačni in namenjeni revnejšim hčerkam viničarjev, poljskih delavcev in kočarjev. Trajajo pet mesecev in je pouk teoretičen ter praktičen. Praktičen pouk obsega predvsem kuhanje.

Važnost takih tečajev ni treba posebej povdarjati. V banovinskih gospodarskih šolah je treba mesečno nekaj prispevati, česar pa kočarjem, viničarjem in poljskim delavcem, ki komaj zaslužijo za

vsakdanji kruh, ni mogoče. Zakaj pa bi morala biti ta dekleta brez prepotrebne, za današnje življenje silno važne gospodinske izobrazbe? Zato take tečaje odobravajo vsi in bi se morali vršiti predvsem v obmejnih krajih.

Tak tečaj bo letos pri Mali Nedelji v tamošnji ljudski šoli. Tečaj je že odobren in bo pričel, čim bodo opravljena najvažnejša dela. Za tečaj vlada veliko zanimanje in je pripravljenih že precej gojenk.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za te oglase je din 10.—. Družbe, preklic. dopisovanja in ženski oglasni din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 12.—. Debelo tiskane besede se računajo dvofoldno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga le vpslati v listu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. — Za vse pismene odgovore zlede malih oglasov se mora priložiti znamka za 8 din.

KAM, KJE?

GOSTILNA »PRI LOVCU« Frankopanova 39, v soboto vinska trgatev. Za dobro kapljo in prigrizek preskrbljeno. Priporoča se gostilničar. 18491-1

SLUŽBO DOBI

URADNIK izpučen v železničarsk. stroki, dobi mesto v pisarni. Ponudbe pod »Ljubljana« na ogl. odd. »Večernika«. 18495-2

Sprejmeta se DVA KROJAŠKA POMODNIKA za boljše delo. Studenci Maribor, Slomšekova ulica 5, Kocbek. 18473-2

SLUŽBO IŠČE

MLADA GOSPODIČNA išče mesto blaginčarke ali natakarice. Ponudbe pod »Dobra moč« na ogl. odd. »Večernika«. 18496-3

STANOVANJE ODDA

SOBO IN KUHINJO oddam takoj. Aleksandrova cesta 48-I. 18436-5

DVOSOBNO STANOVANJE

oddam. Koroška cesta 41. 18490-5

Kupujem dnevno vsako koli-

čno lepih, obranlj. namiznih

jabolk

ter plačam za iste naivšjo dnevno ceno.

JOSIPINA BOLE sadje in zelenjava na veliko. Maribor, Koroška 20, dvorišče

5212-13

VAŠE FILME
ZAPAJATE NAJMODERNEJŠEMU
FOTO-LABORATORIJU
Kanc
PREHRANA

Boljša kmečka družina sprejme majhnega OTROKA V OSKRBO proti točnemu plačilu. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18470-7

SOBO ODDA

OPREMLJENA SOBA se takoj odda. Koroška ulica 7-I, vrata 5. Vprašati od 12.—14. ure. 18482-8

LOKAL

za malo trgovino ali obrt oddam. Stritarjeva ulica 5, vogal Jerovškove (Magdalenske). 18440-10

OBRTI TRGOVINA

»KERAMIKA« Hišni posestniki in najemniki, pregledite Vaše peči in štedilnike, predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni Anton Rajšp. Maribor, Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. Prvo vrstne ploščice ter peči. Stavbeniki in pečarji! — 5212-13

POSEST

Kdor hoče HITRO IN UGODNO prodati ali kupiti hiše, vile, gostilne, posestva, naj pride v dobro vpeljano nastarejšo realiteto pisarno »Rapid«. Maribor, Gosposka 28. 18277-11

POHIŠTVO OPREMA

Dobro ohranjeno JEDILNICO ali posamezne kose kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Jedilnica«. 18508-17

MODERNO SPALNICO radi odpotovanja prodam. Pušnikova 12, za Rapidom. 18489-17

ŠTEDILNIK

velik, železen, kupim takoj. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18484-17

Proda se SPALNICA iz trdega lesa, Strošmajerjeva 28-II, vrata 9. 18480-17

ZENSKI KOTICEK

NOGAVICE rokavič, perilo, trikotažna, volna, pletenine, Oset »Mara« Koroška 26, poleg tržnice. 16799-18

KLOBUKE

čepice, okraske, peresa itd. dobite najceneje iz lastne domače delavnice. Sprejemam vsa popravila v strokovno izdelavo. Cena od 10.—28 din. Se priporoča

Babošek Vladko klobučarstvo

Maribor, Vetrinjska 5.

Dobro
oglas

v dobrem listu, na dobrem mestu, to je pravi uspeh. Priporočajte se z oglaševanjem v

»VEČERNIKU«

GLASBILA

Prodam dobro ohranjen RADIO poceni. Vprašati Meliska c. 1 18475-20

VOZILA

B. M. W. MOTORNO KOLO s priklopcem, 750 ccm v odličnem stanju, prodam. Vprašati pri poslovalnici »Večernika« v Celju 6238-22

Prodam AVTO »FIAT« 81 bečica na 100 km, ter »Indian« motor. Aleksandrova 18, Pobrežje. 18495-22

MOŠKO KOLO

krasno pokromano, najboljša znamke, se proda radi bolezni. Ogleda se pri Babošek Vladko. Vetrinjska ulica 5. 18492-22

ZIVALI

Prodam dobro dresiranega PSA nemškega kratkodlakega, po nizki cen. Košaki štev. 10. 18476-24

RAZNO

VAŽNO ZA VSAKOGA! Pred nastopom zime naročite nove ali dajte popraviti Vaše peči in štedilnike pri prvovrstnem pečarskem podjetju. Stalno velika zaloga naj-novejših modelov peči, štedilnikov in stenskih oblog. Pečarstvo Strašek Gustav, Maribor, Tyrševa ulica 12. 18218-28

Za ukuhavanje

prodajam in pošiljam tudi po železnici lepe, zdrave, zrele, prvovrstne

SLIVE

po najnižji dnevni ceni v gajbicah po 15 do 20 kg JOSIPINA BOLE Maribor, Koroška 20, dvorišče

Halo!

Dospele so nove

Halo!

filmske razglednice!

Knjigarna in papirnica Tiskovne zadrage Cankarjeva 1 MARIBOR Telefon 25-45